

Muzejní noviny

Číslo 17 (2000/1)

Okresní muzeum a galerie v Jičíně

cena 10,- Kč

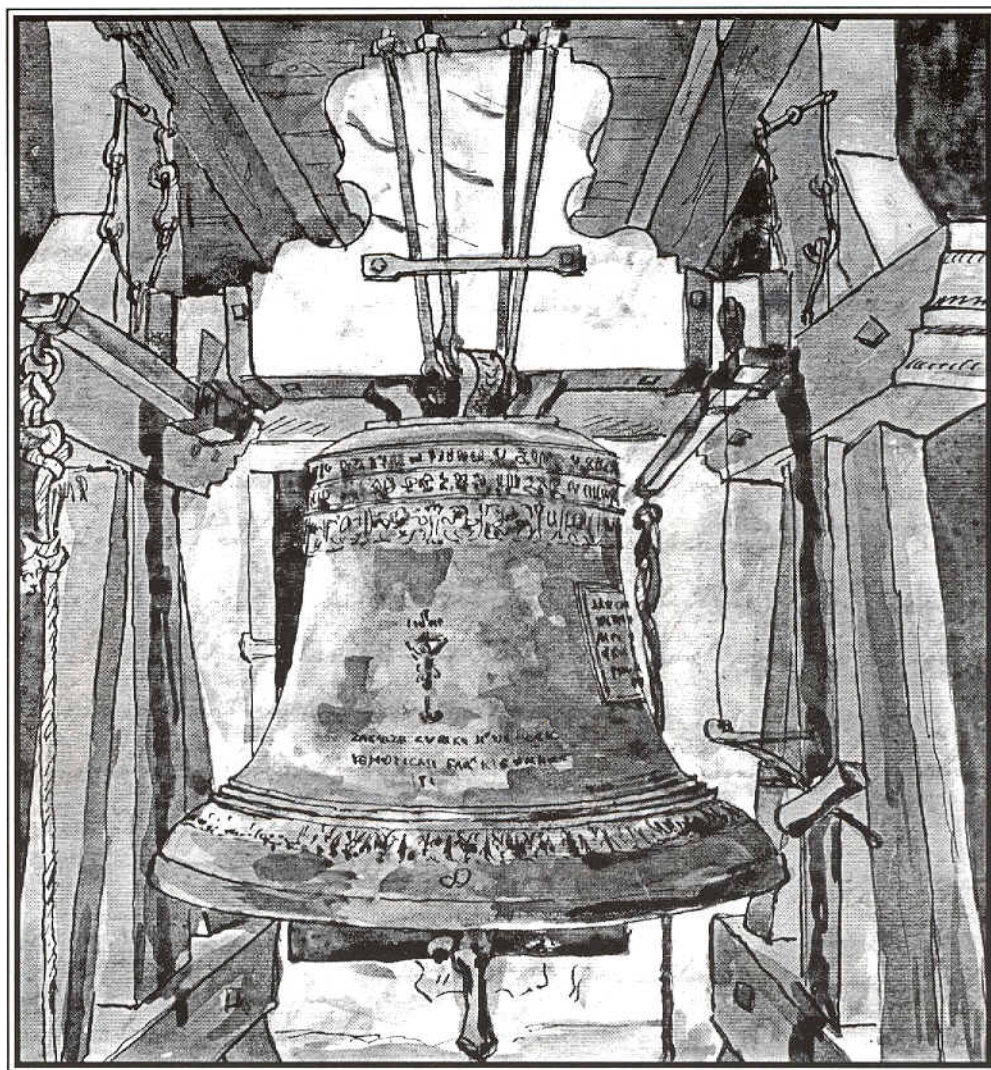
K 18. květnu - mezinárodnímu dni muzeí

Přečtěte si:

Obec Markvartice
•
T.G.M v Jičíně
•
Světoběžník
A. Sommer-Batěk
•
Století jičínského
tenisu
•
Okénko kronikářů
•
Ještě k historii
jičínského gymnázia
•
Počasí v roce 1999
•
Z muzejního herbáře
•
Jak Kost zbořena nebyla
•
*Rozloučení s prof. MUDr.
A. Fingerlandem*

Současnou obec Markvartice tvoří 9 spojených vsí a dotýkájí se západní hranice jičínského okresu. Vlastní Markvartice leží asi 4 km jižně od Sobotky.

Jméno obce značí ves lidí Markvartových. Markvart bylo jméno německého původu u našich předků ve 13. a 14. století dosti oblíbené. U nás je celkem devět Markvartic, z toho 6 v Čechách a 3 na Moravě. Naše Markvartice byly v jižní části rozsáhlého území, kde ve 13. století měl značné državy moc-

Kresba největšího markvartického zvonu darovaného kostelu sv. Jiljí r. 1569 Kryštofem z Lobkovic, kterou zhotovil před jeho zničením v roce 1916 arch. ing. V. Švandrlík. Originál kresby se nalézá ve farní matrice.

Markvartice

ný rod Markvarticů. Zde vznikly ještě Markvartice, které jsou dnes částí Jablonného v Podještědí a Markvartice u České Kamenice. I když jméno Markvart

bylo u Markvarticů velmi rozšířené, nemusel být zakladatel vsi členem tohoto rodu.

Nejstarší písemná zpráva o našich Markvarticích je podle

díla Antonína Profouse Místní jména v Čechách /a odtud i v další literatuře/ z roku 1188, kdy na listině českého knížete Bedřicha je mezi mnoha svědky též Heřman z Markvartic. Protože v listině se jedná o 8 vesnic v okolí Litoměřic a Ústí nad Labem, které velmož

Hroznata věnoval rytířskému řádu johanitů, zdá se pravděpodobné, že se jedná o Markvartice vzdálené 4 km od České Kamenice, tedy nedaleko od darovaných vsí. Další zpráva je z r. 1281 a v pozdější době zde byl kostel sv. Martina a 2 tvrze.

Pro čtenáře snad bude zají-

Markvartice - socha žehnajícího Krista, v pozadí Jirkův statek

mavé, že r. 1623 zdejší statek koupil Oto Jindřich z Vartemberka, který v době sporů o majetek Smiřických 1618 osvobodil Elišku Kateřinu Smiřickou, vězněnou na hradě Kumburku. Po sňatku s ní vojensky obsadil Jičín a okolní panství Smiřických. Po výbuchu jičínského zámku v únoru 1620 byl uvězněn na pražském hradě. V pobělohorské době přestoupil ke katolické církvi. V roce 1625 svým tvrdým protireformačním postupem a vykořisťováním vyvolal povstání poddaných a byl jimi i s manželkou v Markvarticích u České Kamenice zabit.

Podle díla Augusta Sedláčka Hradu, zámku a tvrze a poznámek Jaroslava Mencla se v Markvarticích udržovala tradi-

ce, že zde stávala tvrz. Písemné zprávy o tvrzi se ale žádné nedochovaly. V roce 1340, když na závět' Arnošta ze Staré /dnes Staré Hradky/, otce arcibiskupa Arnošta z Pardubic, přivěsilo své pečeti též 5 jeho sousedů, byl mezi nimi i Buzek z Markvartic /na pečeti z Kyšic/. Jak velkou část Markvartic Buzek vlastnil, není známo, ale již r. 1337 Dobeš z Rakova zajišťoval peníze, které věnoval své manželce Zdeňce na svém majetku v Rakově, Příchvoji, Markvarticích a Lhotách. Podle názoru Jaroslava Mencla se jednalo asi o Lhoty Zeleneckou a Mackovu.

Markvartice tedy byly rozděleny mezi tyto dva zemany. Větší část patřila asi k Rakovu,

protože jeho majitelé měli podací právo Markvartického kostela. I když neznáme nástupce Buzka z Markvartic, zůstala obec i nadále rozdělená. Ani v letech 1383 a 1394 nepatřila k Rakovu celá ves. Ještě v roce 1497 se v popisu prodáváného panství Kost uvádělo: Markvartice dvory kmetci /poddanské/ s popluhy, což tu má. Tedy jen část vsi bez kostela a podacího práva. Z rodu Rakovských byl také kněz pražské diecése Sdislav z Rakova, který byl 2. března 1361 presentován ke kostelu v Ohnišťanech /jihozápadně od Ostroměře/.

Zdejší fara patřila k hradištskému dekanátu, dva poddaní odtud platili hradištskému klásteru 12 gr. ročně. Prvním známým plebánem /farářem/ v Markvarticích byl Oldřich, který si v roce 1355 vyměnil zdejší faru s Onšem, plebánem v Petrovicích /jižně od Hořic/. Kdo nového faráře potvrdil, není v zápise uvedeno. Od r. 1372 měl Rakov Dyk z Rakova, jenž měl hádky s markvartickým farářem. Zadržoval mu desátky a zabral lesy. Když pak jej ještě poranil, byl papežem vyobcován z církve. Ještě r. 1375 byl patronem kostela, ale při s farářem ukončil až r. 1378 jeho syn Ješek Dyk z Rakova.

V roce 1380 byli patrony bratři Jan a Přibík z Rakova, v roce 1387 již jen Přibík, který r. 1383 přibral na své panství tchána Bernarda z Valečova. Tehdy k panství patřily tvrz a dvůr v Rakově a vsi Rakov, Příchvoj, Leština, Markvartice, Mrchojed /dnes Mrkvojedy/, Skufina a Zajakury. Jako celá ves je označena pouze Příchvoj, v ostatních měli asi nějaký majetek i další zemané. Přibík zajistil své manželce na tomto statku věno a r. 1384 přidal ještě 100 kop grošů na Příchvoji. Zemřel bez dědiců před r. 1394 a jeho vdova Jitka prodala statek své-

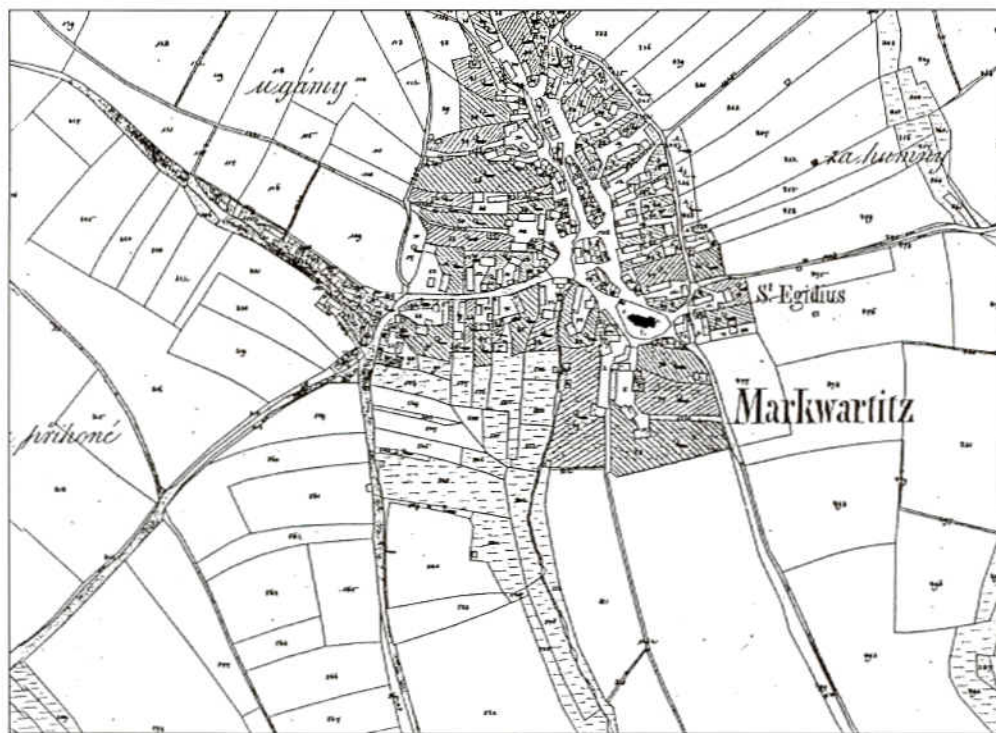
mu otci za 400 kop gr. Bernard z Valečova se připomíná ještě r. 1404, kdy podle pořízení nebožtíka Přibíka dal markvartickému kostelu 6 kop gr. ročně úrok na rakovském zboží, aby plebán konal modlitby a mše za spásu zesnulých majitelů.

Nedlouho potom Bernard zemřel a roku 1407 již potvrzoval kněze na faru v Markvarticích jeho syn Jan z Křince. Měl tehdy spolupatrona Haška z Podštejna, kterému před tím prodal část panství. Brzy nato prodal další část Heniku /Hynku/ Chlumovi z Chlumu, který se připomíná ještě r. 1419. Třetí část získalo před r. 1408 panství Rohozec /dnes Hrubý/.

V 15. století o osudu těchto částí rakovského panství chybí písemné prameny. Když v roce 1497 koupil panství Kost a Trosky nejvyšší kancelář Jan ze Šelmberka, byla mezi mnoha vesnicemi uvedena i část bývalého rakovského panství. Byly to části vsi Markvartice /bez kostela a podacího práva/, Mrchojed a Skufiny. Je zde uvedena též celá ves Spařenka, což je první písemná zmínka o ní. Šelmberkův syn Jindřich prodal Kost Janovi z Biberštejna a na Frýdlantu. V zápise z roku 1541, kterým nový majitel zajišťuje věno své manželky, jsou uvedeny celé vsi Markvartice, Příchvoj a Skufina a části vsi Rakova, Leštiny a Mrchojed. Zde je uvedena i druhá část bývalého rakovského panství. Třetí část patřila k panství Hrubý Rohozec jako rychta zaholská, protože rohozeckému úřadu ležela za holským lesem, který patřil k panství Kost. Roku 1534 se rychta popisuje jako pustá ves Rakov, vsi Leština a Mrchojed. Z předešlého zápisu víme, že se nejednalo o celé vsi. Protože rychta byla od Rohozce dosti vzdálená, prodal ji Adam z Vartemberka a na Rohozci roku 1559 ke Kosti.

Markvartice na pohlednici z r. 1930 ze sbírky Ing. K. Čermáka.

Markvartice na mapě stabilního katastru z r. 1842

Tak se staly všechny části bývalého rakovského panství součástí velkého kosteckého dominia. Rakov již není uváděn jako pustý.

Fara

Za protestantských Biberštejnů byly na farách kosteckého panství nekatoličtí kněží. V r. 1549 zemřel v Markvarticích farář podobojí Jan. Roku 1551 vymřela kostecká a frýdlantská větev Bieberštejnů a r. 1556 připadlo panství přísnému katolíkovi Kryštofu z Lobkovic, který obsazoval fary katolickými knězi. Roku 1569 byl v Markvarticích farář Jiřík Sirius z Hořic, jak bylo uvedeno na zvonu pořízeném novým patronem.

V době bělohorské byl zde katolický farář Polák Jakub Jagel, u něhož vyrůstal jeho synovec Matěj Burnatius, který chodil do katolické školy v Sobotce. Vstoupil do jezuitského řádu a r. 1624 přišel do jičínské koleje. Dne 9. srpna 1629 byl jako misionář zabit v Libuni vzbouřenými nekatolíky. Jeho strýc odkázal r. 1624 jičínským jezuitům svou knihovnu. Po jeho smrti markvartická fara osiřela.

Všechny čtyři fary kosteckého panství spravoval sobotecký děkan. V letech 1649-1659 to byl děkan Jakub de Zottinis s jedním kaplanem řádu sv. Františka. V době třicetileté

války byla fara vypálena. V 17. stol. byla ve velmi špatném stavu a roku 1696 ji z poloviny zbořil vítr. Za soboteckého děkana Jana Augustina Krause /1723-1733/ byl pro Markvartice ustanoven kaplan P. Dvořáček, za děkana Jana Jáchyma Hrobčického z Hrobčic byl zde roku 1743 jmenován první sídelní kaplan Julius Vojtěch Staidlman, jenž tu ještě v r. 1743 založil matriky.

V roce 1750 tu nastoupil sídelní kaplan František Xaver. Zach, který se stal 1753 prvním markvartickým farářem a v roce 1762 děkanem v Sobotce. Je nápadné, že většinou se zde stávali faráři sobotečtí kaplani a pokud zde nezemřeli, stali se děkany v Sobotce. Nejznámější z nich byl František Matějovič

Vetešník, který zde byl od r. 1819 farářem a r. 1839 se stal děkanem v Sobotce. Byl to významný buditel a spisovatel. Do Markvartice za ním přicházeli vlastenci jako vikář Antonín Marek z Libuně, profesor a ředitel gymnázia František Šír z Jičína a navštívil ho zde i patriarcha Josef Jungmann. Tu na faře i na chalupách ve vsi skrýval Vetešník polské revoluční přehazující po nezdařeném povstání do ciziny.

Situace po 30-ti leté válce

Stav Markvartice a připojených obcí po třicetileté válce ukazuje soupis z roku 1654 zvaný berní rula, který sloužil k vyměřování daní (viz tabulka).

Pusté grunty jsou uvedeny jako druhé číslo ve sloupci. V Markvarticích to byl jeden,

v Rakově tři selské grunty, ve Spařencích jeden domkář.

I když na zdejších panství za třicetileté války způsobili Švédové i císařské vojsko velké škody, podle berní ruly se vrchnosti poměrně brzo podařilo většinu pustých gruntů znovu osadit, někdy i spojením sousedních gruntů. Tak např. sedlák Jiří Procházka spojil ve Skuřině dva grunty. Procházka býval vrchním rychtářem Zelené rychty a r. 1650 byl jmenován purkrabím kosteckého panství.

Tereziánský katastr

Situaci uvedených vsí asi po stu letech v roce 1756 uvádí tereziánský katastr.

Pole, lada, pastviny a lesy jsou uváděny na strychy, louky na počet dvouspřežních vozů sena, které se z nich sklídilo. Pastviny na kosteckém dominiu byly špatné a louky prostřední, proto si poddani pomáhali setím jetele. Potažní robotníci pracovali na panském vesměs po dvou dnech týdně.

Podle tereziánského katastru byli v roce 1756 v Markvarticích dva krejčí, kovář, kolář a devět podruhů /obyvatelé sídlící v nájmu/. Z uvedených lesů bylo 13,1 str. obecních. V Leštině byli dva tkalci a dva podruzi. V Mrkvojedech byli dva krejčí, tesař a pět podruhů. Uvedená lada byla obecní. V Přichvoji byl kovář, krejčí, tkadlec a devět podruhů. Z lesů bylo 28 str. obecních. V Rakově byl mlýn o dvou kolech na nestálé vodě, řemeslníci dva krejčí a tkadlec. Uvedená lada, lesy a 18 str. pastvin byly obecní. Ve Skuřině byl mlýn o jednom kole na nestálé vodě,

Berní rula 1654

	Panství Kost		
	sedláci	chalupníci	domkáři
Markvartice	21 + 1	5	4
Leština	3	2	1
Mrkvojedy	3	2	1
Přichvoj	18	4	0
Rakov	9 + 3	2	2
Skuřina	6	2	2
Spařence	4	4	2 + 1
Panství St. Hradý			
Hřmenín	15	0	1

Tereziánský katastr 1756

	Panství Kost						
	pole strychů	lada strychů	pastviny str.	louky vozů	lesy strychů	domy bez pozemků	
Markvartice	1031,3	7,1	19,1	101,3	20	6	
Leština	167,1	24,3	8,3	12,2	13,3	0	
Mrkvojedy	239,3	14	9	17,2	5	0	
Přichvoj	716,1	36	22,3	67,2	39,1	4	
Rakov	466	8	27,2	81,2	7	6	
Skuřina	511	27	15,2	54,3	21	2	
Spařence	226,3	6,2	20,1	25,2	11,1	0	
Panství St. Hradý							
Hřmenín	954	0	0	35	4,1	0	

Tereziánský katastr

	Panství Kost						
	hospodářů celkem	bezzemci a domkáři do 1 str. do 0,3 ha	domkáři 1 - 5 str., 0,3 - 1,5 ha	chalupníci 5 - 15 str., 1,5 - 4,5 ha	hospodářů 15 - 30 str., 4,5 - 9 ha	sedláci 30 - 60 str., 9 - 18 ha	sedláci přes 60 str. a 18 ha
Markvartice	50	5	15	5	3	20	1
Leština	6	0	1	1	2	4	0
Mrkvojedy	7	0	1	1	2	4	0
Přichvoj	31	1	8	1	10	11	0
Rakov	19	0	1	10	2	5	1
Skuřina	21	0	8	2	2	8	1
Spařence	15	1	5	6	0	2	1
Panství St. Hradý							
Hřmenín	17	0	0	3	0	0	14

krejčí, dva tkalci a sedm podruhá. Ve Spařencích byl krejčí, tesař a tři podruzi. Ve Hřmeníně na panství Staré Hradky byl mlýn o jednom kole na nestálé vodě. Byli zde kovář, krejčí, dva tkalci a řezník /krčmář/.

Škola

Škola v Markvarticích byla velmi stará, ale kdy vznikla, nevíme. Koncem 16. století, když na zdejší faře u svého strýce žil Matěj Burnatius, chodil do školy v Sobotce. Nejstarší známý učitel Matěj Švorc zde učil do r. 1670. Škola byla na faře do r. 1743 neobsazená. Byla ve velmi špatném stavu a r. 1722 byla zbořena. Na jejím místě postavili za 105 zl. 48 kr. novou chalupu, v níž byla škola a byt učitele. Nová dřevěná škola byla postavena r. 1756. Do zdejší farní školy chodily děti z celé farnosti, tedy z Markvartic, Leštiny, Mrkvovjed, Netolic, Přichvoje, Rakova, Skučiny, Spařence a do r. 1837 i ze Hřmenína, než zde byla otevřena škola.

Od r. 1805 učil na zdejší škole učitel Josef Valenta, který zde působil 47 let. Škola byla jednotřídní a asi 15 let zde učil sám. Pak si na vlastní náklad přibral pomocníka, než zde bylo zřízeno druhé místo. Tím se škola stala dvoutřídní. Učitel a farář Vetešník žádali o opravu a rozšíření školy. Teprve 1847 byla ke škole přistavěna ještě jedna třída, ale pro 220 dětí to stejně nestačilo. Učitel Valenta byl za zásluhy o školu vyznamenán litoměřickou konzistoří /biskupstvem/. Nová školní budova byla postavena 1862. Přichvoj byla odškolena 1870, kdy tam byla zřízena škola, do níž chodily i děti z Netolic.

V roce 1890 měla markvartická škola 180 žáků a byla rozšířena na trojtřídní. Počet dětí pak začal klesat. Tím jak ubývalo dětí v rodině a též tím, že někteří starší žáci chodili do měšťanské školy v Sobotce. V r. 1920 bylo ve škole 87 žáků a byla přeměněna na dvoutřídní. Ve školním roce 1940-41 měla škola 65 žáků. Po skončení války v r. 1945 odešlo několik rodin do polárníčské a počet dětí školou povinných klesl na 35. Proto v r. 1945-6 zde byla otevřena pouze jednotřídka. Žáků i

Markvartická škola

nadále ubývalo a v roce 1982 byla škola v Markvarticích zrušena.

V roce 1738 bylo v Markvarticích 22 potažníků, 4 chalupníci a 7 chalupníků na obcích. Hospodu měl Jan Smetana a vytočil ročně 42 sudů piva /asi 84 hl/. Ve vsi byl panský masný krám /řeznictví/, ze kterého se ročně platilo 2 zl. 20 kr. a 1 kámen loje /asi 10 kg/. Kovárna byla na zádušním pozemku a kovář Matěj Valenta z ní platil záduší 7 zl. ročně. Protože byla velmi sešlá, byla v r. 1724 nově postavena.

Domy, obyvatelé

V roce 1787 měly Markvartice 60 domů a 352 obyvatel, Mrkvovjedy 9 domů, 57 obyvatel a Spařence 16 domů, 89 obyvatel.

Podle J. G. Sommera a jeho popisu Čech měly v roce 1834 Markvartice 65 domů a 461 obyvatel. Byl zde kostel, škola a fara, k níž patřily Markvartice, Hřmenín, Leština, Mrkvovjedy, Netolice, Přichvoj, Rakov, Skučina a Spařence. Leština měla 9 domů a 61 obyvatel a byl zde Podleštický mlýn. Mrkvovjedy měly 12 domů a 67 obyvatel. Netolice měly 16 domů a 101 obyvatel. Byla to nová osada, která vznikla za Václava Kazimíra Netolického z Eisenberka kolem roku 1750 na půdě vsi Přichvoje a Leštiny. Již r. 1790 měla 16 domů. Přichvoj měla r. 1834 celkem 44 domů a 299 obyvatel, v tom jednu židovskou rodinu. Byla tam kaple sv. Petra a Pavla. Rakov měl 33 domů a 216 obyvatel, byl zde panský dvůr, ovčín a tři mlýny. Patřila sem i samota Batín se 4 domy. Skučina měla 32 domů a 160 obyvatel a dva mlýny.

pisemná zmínka o nich je z r. 1316, kdy si Dětoch ze Žiželic stěžoval u zemského soudu na škodu, které mu způsobil /tehdy již mrtvý/ Alvik z Mrchojed. V roce 1383 již patřily k panství Rakov. Koncem třicetileté války byl název vsi změněn na Mrkvovjedy. První zmínka o Spařencích je z r. 1497, kdy jsou uvedeny mezi vesnicemi panství Kost.

Markvartice měly v r. 1850 včetně osad 638 obyvatel. Samotné Markvartice v r. 1869 měly 441 a počet stále klesal, v r. 1900 na 434 a r. 1930 na 348 obyvatel. Po odchodu několika rodin do pohraničí měly r. 1950 263 a roku 1990 zbylo 199 obyvatel. Mrkvovjedy r. 1869 měly 72 obyvatel a 1910 ještě 70 obyvatel. Od roku 1930 do 1950 klesl z 60 na 33 obyvatel. V roce 1980 měly Mrkvovjedy 18 a 1990 jen 5 obyvatel. Spařence 1869 měly 112 obyvatel. Počet kolísá, nejméně bylo 95 v roce 1880 a nejvíce 123 v roce 1921. Roku 1930 měly 104 a 1950 64 obyvatel. V roce 1980 bylo zde 40 a roku 1990 zbývalo 30 obyvatel. Počet domů v roce 1869 byl v Markvarticích 69, stále stoupal a 1950 dosáhl 96 domů. V r.

Markvartická náves - pohlednice z r. 1903 ze sbírky Ing. K. Čermáka

1970 klesl počet trvale obydlených domů na 71 a v r. 1990 na 61. Mrkvojedy v letech 1869 - 1921 měly 12 domů, 1930 - 1950 domů 15, v r. 1970 domů 8 a 1990 jen 4. Spařence roku 1969 měly 20 domů, 1921 - 1950 domů 22, v r. 1970 domů 18 a 1990 jen 12.

Válka 1866

Prusko - rakouská válka 1866 se dotkla i Markvartic. Dne 29. června 1866 v pátek na sv. Petra a Pavla ráno okolo půl deváté ujížděl přes Markvartice k Batínu a Podhradí do Jičína saský král se svým dvorem, který před tím přenocoval v Dolním Bousově. Týž den přitáhli Prusové od Žehrova na Kost, kde poobědvali. Vyrabovali hrad i pivovar. Ještě v pátek odpoledne došlo u Jičína k bitvě.

V sobotu ráno ukázali se první Prusové v Markvarticích, kteří po obdržení rekvizice táhli dále k Libáni a Batínu. Odpoledne přihnuli se jiní s děly a položili se pode vsí u cest k Libáni a ke Hřmenině tábořem. Přenocovali tu a obědvali. Pálili ohně, vařili a pekli co komu vzali. V neděli odpoledne 1. července opustili nadobro Markvartice. Židu Kleinovi pobrali kořalku, kávu, cukr a chléb, občanům zásoby potravin, koňům obrok, seno a oves, schytali husy a slepice, pobrali dříví k pálení. Odtáhli k Libáni a Batínu.

Vypravovalo se, že starý Král je vedl ke Skuřině, kde v úvozu mezi skalami uvázli s děly. Domnívali se, že je tam schválně zavedl a chtěli ho utlouci. On ale pod záminkou, že přiveče ze Skuřiny lomaře, utekl do Pekel a víc se neukázal.

Silnice z Markvartic do Sobotky byla postavena 1863, do Hřmenína 1872, do Rakova 1873. Se stavbou silnice do Mrkvojed a Zelenecké Lhoty započato 1878 a silnice ke Skuřině dokončena 1882.

Podle vydaných adresářů se ještě kolem r. 1900 udržovala zde tradice, že v Markvarticích stávala tvrz, a že zde před husitskými válkami býval ženský klášter a pivovar. O ničem z toho se nedochovalo ani hmotné ani písemné památky. Je zřejmé, že nic takového tu nebylo.

Řemesla, spolky

Od roku 1900 zde byli 3 hostinští a 4 kupci, kteří byli od r. 1900 označeni jako kramáři, 1907 kupci a 1927 obchodníci smíšeným zbožím. Jeden hostinský měl vždy též obchod, v r. 1927 přibyl další hostinec ve Spařencích. V r. 1907 byli dva hostinští též řezníky a jeden kupec byl pekařem. V letech 1900-1927 zde byli dva krejčí, 1900 a 1907 obuvník. V r. 1900 a 1907 dva kováři, z nich František Haken byl označen též jako strojník, 1927 zbyl jen kovář Svoboda. R. 1900 byli dva malíři, 1907-1927 truhlář, 1907 dva koláři a 1927 klempíř.

V r. 1882 byl založen sbor dobrovolných hasičů. Již od r. 1826 měli v Markvarticích stříkačku, do které se musela voda nalévat. Spořitelni a záložní spolek pro Markvartice a okolí vznikl 1890. Tělocvičná jednota Sokol byla založena 1919 a jejím prvním starostou byl zvolen hostinský Josef Tůma.

Rok 1945

Okupace v letech 1939 - 1945 se dotkla i Markvartic. V roce 1944 byl zatčen gestapem úředník okresního úřadu Ing. Vít Švanderlík, syn bývalého řídícího učitele v Markvarticích. Byl zatčen jako velitel okresní hasičské jednotky při pronásledování hasičského odboje. Byl vězněn v Terezíně do 5. května 1945. Před vánocemi 1944 byl četníky ze Sobotky zatčen býv. starosta Markvartic rolník Václav Voves, činovník hasičstva. Byl převezen do věznice v Kartouzích (Valdčích) a později do Terezína.

V únoru 1945 začal zoufalý útek Němců ze Slezska před Rudou armádou. Do Markvartic přijeli první uprchlíci 16. února večer, druhý den ráno jeli dále a za nimi jeli další. Říkalo se jim národní hosté. Několik rodin zůstalo ubytováno v Markvarticích.

V té době byly po silnici přes Sobotku k Mladé Boleslavi vedeny transporty zajatců ze Slezska. Zdejší rolníci museli s koňskými potahy vézt zajatcům chléb až do Kropáčovy Vrutice. Z transportů se některým zajatcům podařilo utéci a schovávali se zde v okolních lesích a po stodolách.

V dubnu 1945 přijeli němečtí vojáci a pod jejich dozorem museli místní muži stavět kolem obce zábrany.

Ve zdejších kraji bojovalo mnoho partyzánských skupin, jejichž jádro tvořili hlavně sovětské uprchlíci zajatci. V okolí Markvartic to byl především oddíl Šaši Orlova. V lese mezi Špařenci a Dolním Bousovem byla četa partyzánů. Jedné ustupující německé koloně sjelo v lese za Špařenci auto do strže a

Zátaras v Markvarticích r. 1945
Fotografie z obecní kroniky.

nechali je tam. Partyzáni chtěli za pomoci dvou párů koní auto vytáhnout. Tu se objevila na silnici nová autokolona Němců, kteří počali střílet. Partyzáni střelbu opětovali. Při přestřelce padl Karel Smetana z Dolního Bousova a jeden ruský zajatec, který se již dlouho skrýval ve Spařencích. Pohřben byl v Markvarticích ještě s jedním zajatcem ze Skuřiny. V ukořistěném autu byly potraviny, konzervy a látky.

Dne 8. května v ranních hodinách stála u hostince F. Kavana ve Hřmenině hlídka. Vojenské velitelství z Dětenic poslalo den před tím do Hřmenína granáty a 8 pancéřových pěstí. Kolem jedenácté hodiny blížily se od Rakova dva německé tanky a dvě nákladní auta obsazená vojáky. Hlídka, ač byla varována, aby je nechala projet, zahájila palbu. Jeden tank a oba nákladní vozy, obsazené asi 60 vojáky vjely na křižovatku. Nedaleko ukrytý Karel Vacek je chtěl zneškodnit dvěma pancéřovými pěstmi, ale střely dopadly před vozy. Druhý tank ihned zahájil palbu a za střelby dojel na vzdálenost 60 m od školy. Z protiletadlového děla vypálil dvě rány do školní budovy, která byla těžce poškozena. Střelbou byla

zabita Antonie Horynová a poraněna Marie Vejnárková. Z hlídky padli dělník Ladislav Lahuda (1896), autodopravce Miroslav Rulec (1911) a kovářský dělník Bedřich Kavan. Němečtí vojáci obsadili vesnici.

Vojenský velitel Libáně por. Stanislav Novotný s MUDr. Františkem Škobísem a řidičem Hudským přijeli do Hřmenína, aby zjistili pravý stav věci. Byli zajati a přinuceni jet ve svém voze před kolonou do Jičína, jako záruka, že na Němce nebude stříleno. Večer se vrátili domů.

Rudá armáda přijela do Markvartic 10. května večer. Zůstali zde do rána a jeli zase dále. Revoluční národní výbor byl ustaven 20. května a do jeho čela byl postaven Václav Voves, který se koncem dubna vrátil z koncentračního tábora v Terezíně. Obnovena byla činnost Sokola, ustaven Svaz české mládeže a Jednotný svaz českých zemědělců. Dne 10. července 1945 po schválení ONV v Jičíně převzal řízení obce paritně ustavený místní národní výbor, v němž měla Československá strana lidová osm členů a Komunistická strana Československa sedm členů. Předsdou byl zvolen Jindřich Slavík, rolník z Mrkvojed.

Dne 1. února 1949 při vzniku kraje byly Markvartice a celý soudní okres Sobotka začleněny do okresu Mnichovo Hradiště v Pražském kraji. Při územní reorganizaci 1. července 1960 byly soudní okresy zrušeny a Markvartice začleněny k okresu Jičín ve Východočeském kraji. Dne 1. března 1964 byla k Markvarticím připojena Skuřina, od 14. června 1964 obec Příchov s Netolicemi a obec Rakov s Leštínou. Tím vznikla obec obsahující osm bývalých vsí, které kdysi patřily k panství Kost v Boleslavském kraji. Kromě Spařenců a Netolic byly ve 14. stol. součástí panství Rakov. Dne 1. ledna 1975 byla s Markvarticemi sloučena obec Hřmenín, která za feudalismu patřila k panství Staré Hradky v Bydžovském kraji s krajským úřadem v Jičíně. Všechny 9 vsí bylo a je přifařeno do Markvartic.

Archeologie

Archeologické nálezy z Markvartic

Centrum Markvartic tvoří, jak je to obvyklé ve všech existujících nejdříve ve 14. století, dvojice staveb. Kostel je dodnes zachován, panské sídlo jižně od něho bylo postaveno

původ objektu - byl vojenským opevněním zde ležícího vojska. V roce 1969 byl na jeho ploše a v okolí valů proveden záchranný archeologický výzkum, neboť bylo zjištěno, že na ploše

logické sbírce muzea v Jičíně jsou z laténského sídliště u Markvartic uloženy polotovary železa, zlomek klíče, spona, bronzové kolečko, struska železa i bronz, hřebík a velmi kvalitní jemná keramika šedé barvy.

Na katastrálním území Markvartic leží ještě osada Spařence.

dřevěnou palisádu na jeho vrcholu. Místo hlavní stavby - tj. obytného objektu vlastníka hrádku bylo zničeno lomem. Hrádek byl dvoudílný, kromě vlastního sídla je na malém předhradí předpokládán obytný a hospodářský objekt pro služebnictvo či ozbrojenou posádku /několik osob/. Příkop v západní části hrádku byl hluboký

Spařence - hrádek

Foto: E. Ulrychová 1999

na okraji hřbetu nad potokem a zaplavovanými loukami. Sběrem zlomků keramiky na zahradě čp. 6 byly potvrzeny první písemné zprávy o jeho držitelích. V roce 1340 to byl Buzek z Markvartic a Kyšic, od roku 1375 byla ves i kostel součástí panství Rakov. Ve sbírce soboteckého muzea je zachováno ucho mísy z 16. století, pocházející údajně ze středu obce. Je to častý nálezy z tohoto období. Z velkých mís, ve kterých se nosilo jídlo pro všechny, kdo seděli za stolem, se nejčastěji zachovávají právě jejich masivní ucha.

Tyto mísy byly oblíbeny i ve století následujícím. Dalšími nálezy objevenými při renovaci hostince mezi lety 1910 - 1912 byly čtyři antické mince, dnes bohužel ztracené. První a nejstarší byla ražena za vlády císaře Antonia Pia /138 - 161 n.l./, další za vlády Claudia II. /268 - 270 n.l./ a třetí za vlády Valentiniana I. /364 - 375 n.l./. Poslední mince nebylo možné určit, její mincovní obraz byl nejspíše setřený. Posledním nálezem z centra obce je keramika z 12.-13. století, která potvrzuje kolonizační aktivitu v tomto období.

Při cestě do Hřmenína leží tzv. Žižkovy valy - šance. Sám název ukazuje na funkci a

valů a v jejich okolí se rozkládá a je ničeno sídliště z 1. století př.n.l. - na Jičínsku velmi vzácné. Výzkum laténských chat, jam a žlabů pokračoval v roce 1970 a 1972. Bylo zde zjištěno významné sídliště z mladší doby železné /první polovina 1. století př.n.l./, v jeho areálu byla i kovářská dílna. Uvnitř valů byl rovněž odkryt jeden žárový hrob. Další narušení sídliště nastalo v roce 1978 v souvislosti s melioracemi. Pod hlinitým náspem šancí byla zjištěna 50 cm mocná sterilní vrstva, pod kterou ležely objekty výše uvedeného laténského sídliště. Ta překryla laténské sídliště do doby třicetileté války, než zde byl zbudován vojenský tábor /snad švédskými vojsky generála Torstensonova/. Nápadná je i skutečnost, že v pásu kolem valů chybějí stopy po uvedeném sídlišti. Hlína s nálezy byla shrnuta při nasypávání valů. V nich bylo podle zpráv těženo kamení. Tato skutečnost ukazuje na jiný než pravěký původ opevněného areálu. V jeho blízkosti byly již dávno nalézány i šperky, které pocházejí pravděpodobně z kostrových hrobů: náramek s vývalky a pečetičkovými konci, bronzový kruh, falerka a další dnes ztracené bronzové předměty. V archeo-

Nad rybníčkem v centru obce stál na pískovcovém bloku raně středověký hrádek. Oválné plochy přibližně 20 x 30 m poškozený místním lomem na pískovec, je obtékán dvěma potoky, které spolu s příčným příkopem a obvodovým valem tvořily opevnění panského sídla již v první třetině 13. století. Jedná se o panské sídlo jedné z kolonizačních vln na Sobotecku.

Na hrádku byl proveden zjišťovací výzkum. Opevnění valem bylo vysoké až 3,5 m. Skládalo se ze sypaného tělesa s kamennou podezdívkou pro

2,1 m, měl zahrocené dno vytesané ve skále.

Další zjištěnou archeologickou lokalitou je prostor ve Spařenci směrem k Dolnímu Bousovu. Tam byly na poli zjištěny rozorané tmavé skvrny sídliště z mladší doby kamenné - kultury lidu s keramikou vypíchanou. Jeden nástroj z těchto míst je v archeologické sbírce zrušeného muzea v Sobotce /nyní uložené v muzeu jičínském/, další je u svého nálezce ve Spařencích.

Eva Ulrychová

Památky

Památky Markvarticka

Centrem Markvartic je kostel sv. Jiljí, zbudovaný na místě starší stavby v první polovině 18. století. Průčelní věž nese cibulovitou baň. Okolní starý hřbitov je vyvýšen nad okolním terénem a podepřen mohutnou zdí. Vnitřní zařízení utrpělo krádežemi. R. 1993 zmizely oltářní sochy z dílny Jelínků, z níž pocházela i pozoruhodná soška sv. Jana Nepomuckého na rybě, jako symbolu mlčenlivosti a s ní i krásná soška Panny Marie Bolestné s některými rysy

pozdní gotiky. Dřevěná zvonice zaznamenaná v seznamu památek /Umělecké památky Čech. Sv. 2. Praha, Academia 1978/ zde není. Byla zřejmě omylem přepsána z Mladějova, kde chybí.

Ke kostelu patřila fara. Původně snad stála v těsné blízkosti kostela a byla ve špatném stavu. Sobotecký děkan Jan Ignác Summa z Vlastislavě píše r. 1696, že ji v květnu zpoloviny zbořil vitr a ještě v červnu toho roku byla "in ruina" a strop ve světnici i

kamna trpěla deštěm. Dnešní budova fary pochází až z počátku 19. stol. a lze ji připisat staviteli A. Schnirchovi.

Druhým významným objektem je kaple sv. Petra a Pavla v Přichvoji z 2. pol. 18. stol. Velmi zajímavá stavba, dílo F. Hegera, nedávno opravená péčí OÚ v Markvarticích.

Markvartice s přilehlými obcemi se mohou chlubit mnohými ukázkami lidového umění. Jsou to především četné dřevěné statky a domky. Z nich je např. statek čp. 1 velmi důkladně a dokonale zrestaurovaný. Zajímavý je i soubor domků v Rakově, nebo statky v Mrkvojedech, Nadslavi či Přichvoji /čp.19/.

Ottova slovníku.

Pozoruhodné jsou projevy lidových kameníků, zvláště z 19. stol. P. Maria v Přichvoji stojí sice na krásném soklu z 18. stol., lze ji však připisat některému z proslulé rodiny Zemanů. Stejně tak i sv. Jan Nepomucký ve Skuříně stojí na daleko starším soklu datovaném 1772. Na něm je jeden z četných reliéfů sv. Isidora, jehož kult se šířil na Jičínsku od 20. let 18. stol., kdy byla zbudována jemu zasvěcená kaple "Na Vinici".

V Leštině stojí pozoruhodná Kalvarie z r. 1807 ještě téměř barokních tvarů. Mohutná Kalvarie u hřmeninského hřbitova byla r. 1996 hrubě porušena zlodějem, který

cholku je Panenka Maria a dole na dřiku dva selští patroni: sv. Isidor a sv. Notburga Ebenská. Tato statečně nakročená svěťice se srpem v pravici podlehla účinkům slané břečky z blízké silnice.

Až sem se dostaly výtvořky žernovských a tatobitských Zemanů. Starší Jan vytvořil Kalvarii v Rakově, která patří k jeho nejlepším kusům. V archivu města Sobotky býval i originální Zemanův nákras této plastiky. Dům za tímto sousoším /č. 2/ míval v omítkce škrabaný nápis o stavbě z r. 1866. Zapsal ho vynikající jičínský národopisec Jiří Trejbal /Zpravodaj Šrámkovy Sobotky 1969/.

Janův syn Josef Jiří je auto-

jako amatér, ale jeho práce svědčí o tom, že byl malířem poučeným.

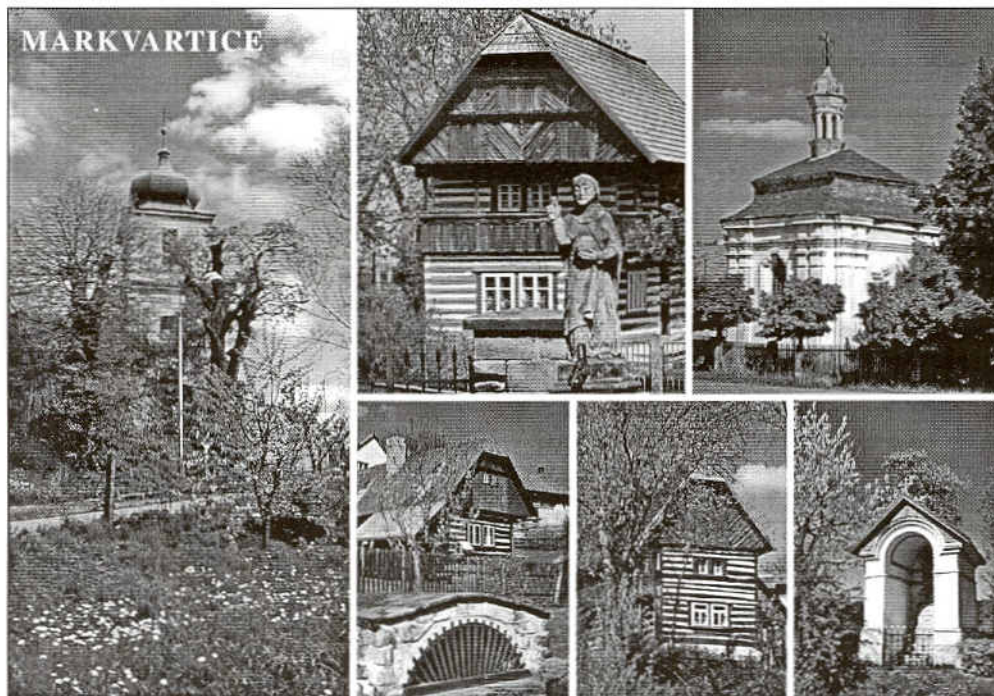
RNDr. K. Samšíňák

Kostel sv. Jiljí

Ve středu obce na mírném návrší nad rozcestím do Dolního Bousova a do Rakova stojí kostel sv. Jiljí. Tato stavba, která je doložena již ve 14. století a svou dnešní podobu dostala ve 2. polovině 17. století, se rozkládá uzavřena původně pískovcovou ohradní a opěrnou zdí, uprostřed bývalého hřbitova. Tato zeď však byla v 90. letech 20. století vlivem erozi částečně zničena a zřítíla se na přilehlou komunikaci. Její oprava z prostého betonu byla sice účinná, avšak z historického i estetického hlediska není optimální. Skutečnost, že v těchto místech býval hřbitov, dnes připomíná jen několik posledních náhrobků a samozřejmě márnice - jednoduchá čtvercová nízká stavba krytá stanovou střechou, vestavěná do severozápadního rohu výše zmiňované zdi.

Vlastní kostel sv. Jiljí je vcelku jednoduchou stavbou bez výrazné vnější štukové členitosti. Celá fasáda je tvořena hladkými plochami rozčleněnými pouze lisenovými rámy, které přestupují a tím částečně tvoří dynamiku plochy. Jedinou výjimkou je bohatě vyložená korunní římsa, nepočítáme-li rámování oken šambránami. Při pohledu vzhůru spatříme sedlovou střechu s valbou se sanktusníkem - štíhlou věžičkou na hřebenu střechy, kterou na západní straně převyšuje mohutná hranolová věž zakončená cibulovou střechou a makovicí - dutou kovovou koulí zpravidla určenou ke vkládání pamětních materiálů o založení a budování, o opravách apod.

Vnitřní prostor je tvořen jedinou lodí s plochým stropem zakončeným fabiony. Loď je osvětlena dvěma trojicemi segmentově zaklenutých

Současná pohlednice Markvartice

Za zmínku stojí několik reprezentačních vjezdů do dvorů ve Skuříně. O obnovu mnohých staveb se úspěšně postarali chalupáři. Nelze to bohužel říci o krásném statku čp. 29 v Markvarticích, kde došlo k hrubému porušení vzhledu. Vzácná záklopa se znaky krejčovského řemesla je dnes téměř úplně smyta.

Smírčí kříž u nového markvartického hřbitova patří mezi nejdéle známé kamenné památníky svého druhu. Jeho vyobrazení je už v 1. díle

jednu ze soch ukradl a druhou vandalsky poničil. Stejně dopadl i krásný lidový krucifix na okraji Přichvoje, z něhož si - snad dokonce místní - občan bez jakýchkoli výčitek odnesl dva andělíčky jako trpaslíky do zahrádky v době, kdy ničení památek církevního charakteru bylo vítáno a doporučováno. Na to doplatila i Kalvarie z doby první republiky na návsi v Markvarticích, která zmizela úplně.

Ve Hřmeníně stojí zajímavý sloupek z r. 1763. Na jeho vr-

rem dvou soch na starém markvartickém hřbitově u kostela, zvláště žehnajícího Krista na hrobě Václava Slavíka.

Nemohu nakonec opomenout taneční sál hostince "U Spartana" v Markvarticích. Jeho strop vyzdobil obrazy s mytologickými náměty - často podle cizích vzorů - potulný malíř F. Charousek /1885-1947/. Výzdoby hostinců patřily k jeho oblíbeným a častým zakázkám, zbylo jich však velmi málo. Je uváděn

Foto: O. Hrdlička

Kostel sv. Jiljí Část pohlednice z r. 1913 ze sbírky Ing. K. Čermáka

oken, umístěných proti sobě. V západní části lodi se nachází dřevěná kručta /hudební kůr/ nesená dvěma sloupky. Pod ní je průchod do předsíně zaklenuté křížovou klenbou. Po stranách předsíně jsou dva osově souměrné schodišťové přístavky nesoucí dřevěná vřetenová schodiště. Každé vřetenové je zakončeno velkou šíškou. Schodiště jsou osvětlena dvěma obdélnými okénky.

Vrátíme-li se zpět, vstoupíme lodí do presbytáře - zde čtvercového prostoru zaklenutého českou plackou, který převážně bývá situován na východní straně kostela pro umístění hlavního oltáře. Za tímto oltářem se nachází pravouhlá nika. V severní stěně je pravouhlý vchod do sakristie, která je zaklenuta jedním polem křížové klenby a osvětlena okénky z východu. Přístup do ní je dveřmi ze severu v pravouhlém kamenném ostění. Dveřní křídlo je opláštěno plechem s pásky situovanými nakoso.

Chceme-li se porozhlédnout po vnitřním zařízení kostela, musíme se vrátit v čase do té doby, kdy krádeže v kostele byly i pro největší zloděje a arcilotry věcí zcela zapovězenou. V této době vidíme v

celé kráse interiéru ze 17. až 19. stol.: hlavní raně rokokový oltář s obrazem sv. Jiljí a se sochami sv. Vojtěcha a sv. Prokopa z doby kolem roku 1740. Dále dva boční rámové raně rokokové oltáře sv. Josefa se sochami sv. Kateřiny a Barbory a Panny Marie se sochami sv. Jana Nepomuckého a sv. Isidora. Jedná se vesměs o dílo M. Jelínka ml. kolem r. 1760. Na křesťanském oltáři bychom spatřili malovaný raně barokní epitaf v sloupovém rámu s obrazem Kalvárie s donátorem z poloviny 17. stol. V lodi oltář P. Marie Bolestné z doby kolem roku 1640. Mimoto bychom mohli vidět cínovou křtitelnicí z 1. pol. 18. stol. nebo sochy 4 českých patronů z 19. stol.

Kostel sv. Jiljí v Markvarticích je místním orientačním bodem, přirozeným středem obce i duchovním centrem přilehlé oblasti.

Ing. Milan Smolík

Pomník padlým

Za obcí, směrem na Mrkvojedy, u zdi nového hřbitova se nachází pomník padlým z první světové války. Zhotovili jej Jan a František Krausovi z Podhorního Újezda v r. 1920. Pomník je vytesán z pískovce.

Na spodní části je umístěna deska se jmény padlých, horní část zdobí reliéf stromu a ptáka s roztaženými křídly /který má uraženou hlavu/. Nápis: *Naším padlým hrdinům 1914-1918.*

Pomník padlým Foto: A. John

Zvony

Podle údajů obecní kroniky byl roku 1569 dán kostelu sv. Jiljí zvon, jímž se připomíná kněz a farář Jiřík Jirus Horického. Zvon byl údajně veliký a

krásný s krásnými českými nápisy a ornamenty. Vážil 900 kg a daroval jej kostelu Kryštof z Lobkovic, pán na Bilině a Kosti.

Nápis:

*Letha Panie MDLXIX slit gest
tento zvon kecti a chwale Panu
Bohu I wssemohucimu ozalozeni
zadussi swateho Gilgi
w Markwartic od Petra.*

Pod křížem byl nápis:

*Za knize Gurika Sirusa Horického
ti casi fararie W Markwarti.*

Kresba zvonu z r. 1569
z Markvartické kroniky

Na straně boční měl zvon v rámečku tento nápis:

*Jan Gecnei z Rakowa Wit Wossward
z Prichwogi Martin Richtar z
Markwartic Jakub Hrzivna z
Markwartic Adam Worzz Rakow.*

30. září 1916 byl tento zvon rekvírován k válečným účelům a 2. října 1916 byl sundán a rozbit. 8. července 1928 byly na zvonici kostela zavěšeny 3 nové zvony, pořízené z dobrovolných příspěvků osadníků: Cyril a Metoděj - vážící 366 kg, Sv. Václav /212 kg/ a Jan Nepomucký /148 kg/. Byly ulity firmou Buřil a Riss v Kuklenách u Hradce Králové. Sbírkou obstaral farář J. Hrachovina, náklad na zvony činil 18 813 Kč.

V březnu roku 1942 byly odebrány znovu všechny zvony z osad i ze hřbitova, zůstal jen malý umíráček na kostele.

Kaplička P. Marie

Přibližně 50 metrů od počátku obce Mrkvojedy při pravé straně silnice od Markvartic stojí nově opravená kaplička. Uvnitř, na podstavci, který nese nápis "Já jsem/

Kaplička Panny Marie

neposkvrněné/ početí", nalezne pískovcovou polychromovanou sošku Panny Marie se sepjatýma rukama. Na dvojitém soklu podstavce je uveden letopočet 1893 a jméno autora sošky - Josefa Stuchlíka z Jičína.

Boží muka

Boží muka byla postavena na návsi r. 1900 na památku roku jubilejního a konce století z příspěvků občanů, "že jakožto stálý majetek svůj opatrovati a o potřebné opravy starati se bude. Patronátní

Boží muka. Výřez z pohlednice Markvartic ze sbírky Ing. K. Čermáka

Foto: Ing. D. Bílek 2000

právo na sochu tuto vyhrazuje si představenstvo obce Markvartic." V roce 1961 byla Boží muka přemístěna na místní hřbitov na místo původního kříže, který byl v roce 1959 stržen vichřicí.

Smířčí kříž

Smířčí kříž

Foto: Ing. D. Bílek 2000

Dobře zachovaný pravidelný kříž se základnou do klinu, symetrickými rameny a neobvykle tvarovanou hlavou. Rozměry : 107 x 47 x 24 cm.

Je označován jako nejstarší známý kříž v Českém ráji, údajně zasvěcen Cyrilu a Metodějovi.

Há + Ká

Markvartické lípy

Markvartické lípy patří k významným památným stromům okresu Jičín. Obvod kmene ve výši 1,3 m je 510 cm a 590 cm. I když byly za památné vyhlášeny až v roce 1996, patří k historii obce

V říjnu 1995 ZO ČSOP Křižánky v rámci projektu podpořeného Ministerstvem životního prostředí ČR ošetřilo již jen jednu lípu, druhá lípa byla ořezána na kmen Obecním úřadem. Na lípě byly odstraněny polámané, suché a prohnílé větve. Dutiny byly ošetřeny a zastřešeny. Lípě se nechal prostor pro regeneraci. Další zdravotní řezy budou provedeny v roce 2000 referátem životního

Markvartické lípy

Foto: RNDr. K. Samšíňák 1945

Markvartice již dávno. Lípy byly vysázeny u zdi markvartického kostela v centru obce. Turističtí průvodci datují vysazení lip do souvislosti s výstavbou kostela. Ten se však již připomíná ve 14. století. Tak staré lípy pravděpodobně nebudou, ale je možné, že zde byly vysázeny při opravě zdi v r. 1738 a může se jednat o druhou generaci lip. V posledních 30 letech jejich zdravotní stav byl značně narušen nejen jejich stářím, ale především provozem na přilehlé silnici.

prostředí OkÚ v Jičíně. Lípy nejsou již krásného vzhledu, přesto si zasluhují pozornost a péči.

RNDr. L. Šoltysová

Markvartické lípy v roce 2000

Lidová architektura v Markvarticích, Spařencích a v Mrkvojedech

Markvartice čp. 1 - Jirkův statek

Foto: PhDr. D. Linková 2000

Lidová architektura v Markvarticích, Spařencích a Mrkvojedech národopisně náleží do oblasti severočeského domu, jehož místní dobová varianta je pojízderský patrový dům. Obce měly formu návesní vesnice, domy byly většinou štitově orientované. Záleželo však i na movitosti toho, kdo si obydli pořizoval i na době vzniku.

Proto i v této oblasti nalezeme přízemní roubené domy. Všem je společný tzv. trojdielný dům komorového typu, to znamená dispozici síň - světnice - hospodářský prostor tj. komora. Domy mají většinou trojstranný dvůr (podélně s obytným domem přes dvůr stávaly chlévy se špýcharem a kolmo k těmto objektům v zadním traktu dvůr pro výjezd do extravilánu stávala stodola. Ta někdy bývala napojena přímo na hospodářský trakt. To v případě, kdy na obytnou část v jedné ose navazovaly chlévy a případně špýchar (tzv. forma jednotného domu). Vlastní obytná stavení byla ponejvíce roubená, patrová s pavlačí v okapové stěně, něk-

dy přecházející do štitového průčelí. Pavlače byly podle městského způsobu opatřovány loubím. Střechy byly kryty zpočátku došky a šindelem. Dnes jsou šindelem kryty pouze objekty, chráněné památkářů.

Podle dr. J. V. Scheybala, jednoho z našich nejlepších znalců lidové architektury, zavedl patrovou zástavbu na Sobotecku tesař Josef Havlík z Vesce (působil zde koncem 18. stol.). Jemu je také připisováno využití starého systému zakrývání škvír mezi prkny tzv. *překlápěním* tj. přes jedno prkno přečnívá další - nepoužívalo se lištování. Většina staveb v Markvarticích a Spařencích je spojována s tesařským mistrem pod iniciálami J. P. Stáří staveb pomáhala dokládat záklopová prkna, umístěná pod kuklou ve štitovém průčelí. Několik se jich ze Sobotecka dochovalo také v našem muzeu. Z dokladového materiálu proto známe přesné stáří několika objektů. Velké úsilí o shromáždění nápisů na záklopách má profe-

sor Jiří Trejbal ("Z historie nápisů na staveb Sobotecka. Osvětová beseda Sobotka 1970). Záklopa domu čp. 29 v Markvarticích sdělovala: "S pomocí Boží vystaven dům tento z nákladu pana Kupce, souseda poctivý obce Markvartice. Svatý Florianě chraň od ohně dům tento i tuto poctivou obec ode všeho zlého. Dne 30. Juni L.P. 1808 J. P." Příslušnost majitele ke krejčovskému cechu dokládaly uprostřed nápisu na-

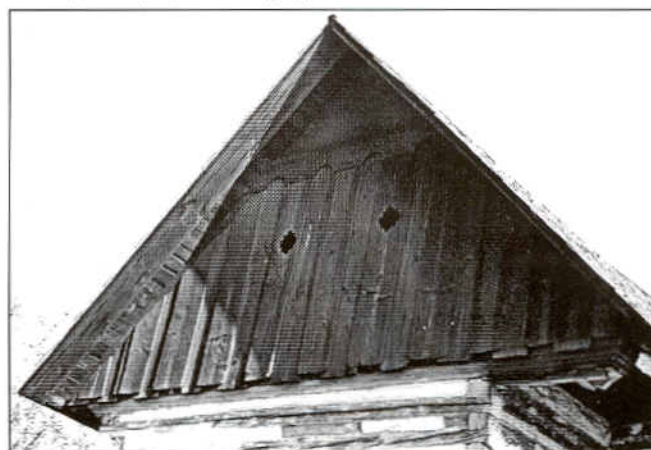
malované nůžky.

Lomenice byly ve vrcholném období členěny do 3 stupňovitých pásů. Jednotlivá pole byla ozdobně bedněna - střídala se pole klasovitě deštěná se svislým bedněním a doplněná o plastické obloučkové vlysy a na pavlačích byla často použita slepá balustráda. Pod kuklou v horním poli býval častý i motiv ve tvaru slunce (např. Spařence čp.1). Jak jsem již zmínila, typická byla sdružená okna

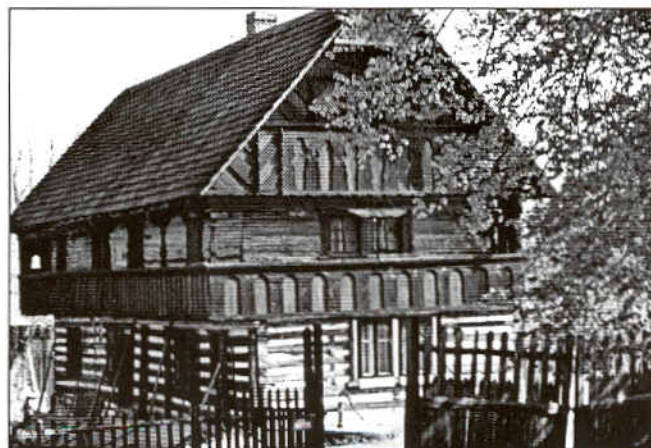
Detail pavlačky čp. 9 Mrkvojedy

Foto: PhDr. D. Linková 2000

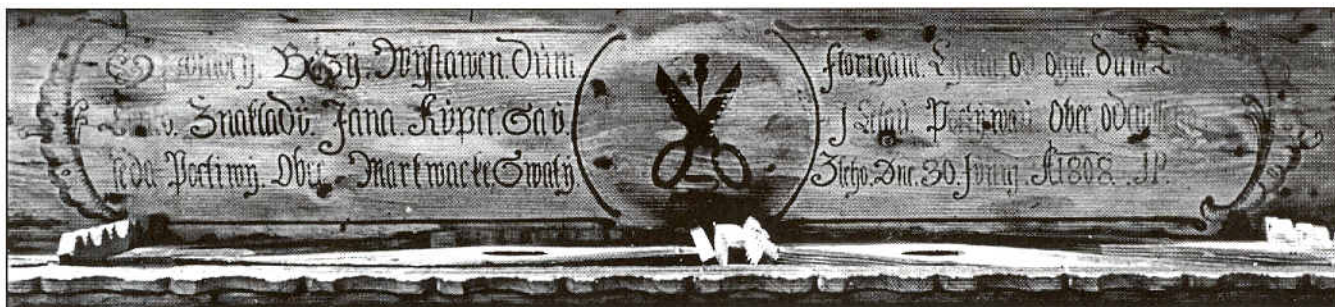
Detail štítu vytvořeného překlápěním - Spařence

Foto: PhDr. D. Linková 2000

Spařence čp. 1

Foto: PhDr. D. Linková 2000

Záklopa krejčího - Markvartice čp. 29

Foto: J. Trejbal 1967

(dvě těsně vedle sebe umístěná dvoukřídlá okna, ukotvená do společné okenní římsy a podokenní desky). V patře bývala ve štítovém průčelí jedna světnice se sdrúženými okny a dále většinou dvě komory, přístupné dveřmi z pavlače. Pavlače měly jako konstrukční prvek tzv. českou podstavku.

Často býval patrový i roubený špýcharěk (sloužil především k ukládání obilí), který býval také doplněn pavlačí. Na ni býval přístup ponejvíce zvenčí po schodech. Míval 2 až 3 komory.

Stodola odpovídala svou velikostí potřebám v hospodářství. Původně mívala polovalbovou střechu, později se změnou krytiny na cihlové nebo betonové tašky či eternit sedlovou střechu. Nejstarší stodoly byly celoroubené, tytickým znakem zdějších stodol je průjezdní mlat. Při pozdějších přestavbách stodol nebo ve 30. letech, kdy se staví stodoly nové, již mají podobu pilířové stodoly.

V ruce mám knihu Lidové stavby v Pojizeří od autorů Jiřího Šolce a J. V. Scheybala (vyšla v roce 1961), vybavuje se mi také množství krásných kreseb J. V. Scheybala na výs-

tavě u nás v muzeu.

Kolik krásy a zároveň citu a umu dokázali lidové tesaři vtě-

věmu rozkvětu dřevěného patrového domu na Sobotecku. Beru do ruky balíček fotografií

Spařence čp. 1

Foto: O. Hrdlička

lit do lidové architektury v Pojizeří především v období 1790 - 1815, kdy došlo k pra-

z mé nedávné návštěvy v Markvarticích a výše uvedených osadách a musím přiznat, že je

mi trochu smutno. Kam se poděla téměř všechna ta krásna, zpodobněná na fotografiích z knihy a na kresbách? Téměř žádná ze zachovalých staveb lidové architektury kromě Jirkova statku čp. 1 v Markvarticích, a Najmanova statku čp. 1 v osadě Spařencích, které jsou zapsány ve státním seznamu památek, není dochována ve své původní podobě. Potomci chtěli patrně lépe bydlet a bohužel i 30. léta nepříznivě tyto stavby ovlivnila především výměnou původních sdrúžených oken ve štítovém průčelí za většinou trojdílné okno a v okapové stěně za dvoukřídlá okna bez příček, doplněná ještě nad nimi jako jejich přímoú součástí ležatým větracím křídlem, případně byl tento typ okna použit i ve štítovém průčelí (např. Mrkvovjedý čp. 1, 11, 5, 9, Markvartice čp. 70, 8). Utrpěla i štítová průčelí, jejichž nádherné lomenice byly patrně strženy a bednění bylo pokryto eternitovými šablonami (např. Mrkvovjedý čp. 9, 1 a stavení vedle). V některých případech je ale stále ještě technicky možné vrátit roubenkám jejich původní podobu a to budí naději.

PhDr. D. Linková

Markvartice čp. 29

Foto z knihy Lidové stavby v Pojizeří. 1961

Markvartice čp. 29

Foto: PhDr. D. Linková 2000

Příroda

Příroda okolí Markvartic

V jižní části Turnovské pahorkatiny se nachází členitá Markvartická plošina složená z koniackých slínovců, vápnitých jílovců a pískovců. Vytváří k jiho a jihovýchodu ukloněný erozní denudační reliéf plošin, mírných svahů a mělkých údolí svahových potoků.

Nedaleko Markvartic u Příchvoje pramení jeden z největších toků okresu Jičín - Mrlina. I když Mrlina se Markvarticím vyhýbá, pramení zde potok, který je zdrojem Libáňského potoka - významného přítoku Mrliny. V mělkém údolí tohoto toku se rozkládají samotné Markvartice. Nadmořská výška se pohybuje od 320 m do 380 m n.m.

Vlastní okolí obce je intenzivně zemědělsky využíváno od dávných dob. Nejblíže položeným chráněným územím je přírodní památka Křižánky 5 km JJV.

RNDr. L. Šoltysová

V roce 1999 byl dr. Čtvrtečkou a dr. Pudilem prováděn základní zoologický výzkum CHÚ Křižánky. O vysoké botanické hodnotě lokality se již v čísle 12 Muzejních novin zmiňovala RNDr. Šoltysová.

Výše zmíněný výzkum potvrdil i zoologickou hodnotu tohoto území. Celkem zde bylo zjištěno 301 druhů brouků a 52 druhů obratlovců, z toho 8 druhů chráněných, 6 druhů

zapsaných v Červeném seznamu ČR a 15 druhů chráněných Bonnskou konvencí.

Krutihlav obecný

Významnou částí lokality je ze zoologického hlediska především stará bučina, kde mohutné, trouchnivějící stromy vytvářejí vhodné prostředí jednak pro vzácné druhy brouků /nosatcovití - Curculionidae/ a dále pro dutinové ptáky /žluna zelená, datel černý, strakapoud velký, krutihlav obecný/.

Další zajímavou oblastí je vlhká louka, kde se v periodických tůních množí ohrožené druhy obojživelníků a byly zde nalezeny i dva vzácné druhy potápníků. Bohužel tyto tůňky každoročně zanikají a bylo by vhodné je pravidelně obnovovat.

Mgr. Petra Zíková

Rozkvetlé louky v české krajině

Česká krajina je jako zahrádka. Ve své rozloze nevelká, malebně pestrá a útulná.

I česká hymna opěvuje její krásu. Možná ne náhodou začíná výčet půvabů naší země právě lučinami. Pestrobarevná, rozkvetlá louka je, či spíše byla, význačným prvkem naší krajiny. Louky jsou dědictvím mnoha generací hospodářů, kteří svou práci proměňovali na užitečnou krásu luk s cílem pro přírodní rovnováhu a odpovědnost vůči potomkům. Každá zachovalá rozkvetlá louka je dnes skutečným pokladem. Třeba je stejně stará jako leckterý chrám, zámek nebo hrad. I ona je dílem lidských rukou a její hodnota je v penězích nevyčíslitelná.

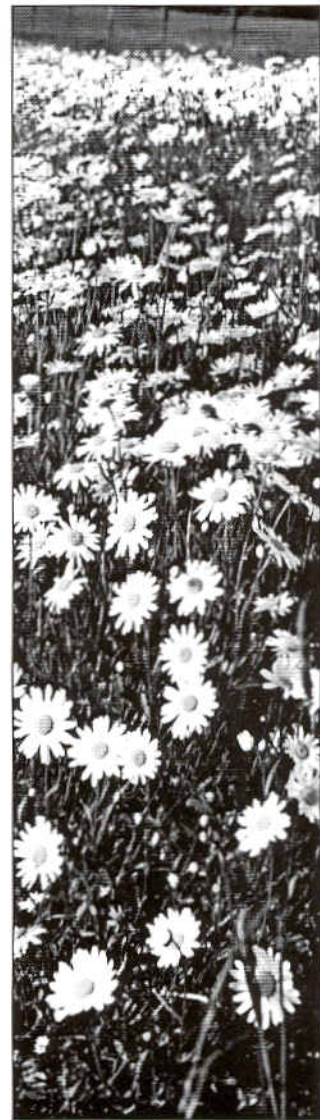
Takovou květnatou louku nelze jednoduše přenést na jiné místo. Ale můžete založit svou novou vlastní rozkvetlou louku na zahradě, kolem svého domu. Firma Planta naturalis z Markvartic nabízí ve svém sortimentu osiva pro založení takové louky - Česká květnice, Horská louka, Kopretinová louka, Suchá stránka, Zámecká louka. Základem těchto osiv jsou semena rostlin pocházející z vlastního pěstování firmy na rozsáhlých pozemcích v Markvarticích na okraji obce u hřbitova.

Tato osiva však mohou být použita i velkoplošně při obnově lučních porostů pro extenzivní zemědělské využití, při realizaci plánů územních systémů ekologické stability tzv. ÚSES, při rekultivacích apod.

Okresní muzeum a ZO ČSOP Křižánky s firmou spolupracují od jejího vzniku. Od roku 1994 na pokusných plochách probíhal 5 let botanický výzkum. Na ploškách 1 x 1 m byla sledována přítomnost (prezence) a pokryvnost rostlinných druhů.

mů ekologické stability tzv. ÚSES, při rekultivacích apod.

Okresní muzeum a ZO ČSOP Křižánky s firmou spolupracují od jejího vzniku. Od roku 1994 na pokusných plochách probíhal 5 let botanický výzkum. Na ploškách 1 x 1 m byla sledována přítomnost (prezence) a pokryvnost rostlinných druhů.

3 muzejního herbáře

Bukovník vápencový *Gymnocarpium robertianum* (HOFFM.) NEWMAN

Poprvé se v naší rubrice zmiňuji o kapradině. Jičínský herbář již čítá 10000 položek, nepatří k velkým herbářům, ale především splňuje kritérium regionalit.

Bukovník patří k drobným svěžím kapradinám, jejichž původním stanovištěm jsou skály a sutě. Protože původních

stanovišť v tomto století značně ubylo, známe rostlinu spíše z druhotných biotopů, a sice zdi.

Bukovník vápencový je bylina s hnědým silným oddenkem. Listy bývají až 45 cm dlouhé a na spodní straně jsou hojně žlábkaté. Čepel listu má charakteristický trojúhelníkový tvar, je 2-3 krát zpeřená, temně zelená a tuhá. Protože je to kapradina, tak na spodní straně listů se nacházejí výtrusnicové kupky, které jsou sblížené a někdy až

splývají, tím se liší od bukovníku kapradovitého.

V jičínském herbáři se nacházejí pouze 3 položky. Jedna pochází až z dalekého Rakouska, sběratelem byl v roce 1942 Z. Klůz, významný regionální přírodovědec, druhá položka je lokalizovaná z Podtroseckých údolí a třetí z Markvartic. Zde byl bukovník nalezen v roce 1987 na zdi u kostela.

RNDr. L. Šoltysová

V současné době se výsledky počítačově zpracovávají a připravuje se jejich publikování. V roce 1997 se podařilo založit větší pokus na pozemcích akciové společnosti ZEMA Markvartice. Cílem tohoto výzkumu je stanovení optimálního poměru jednotlivých druhů rostlin pro velkoplošné zakládání či obnovu luk. Veškeré pokusy se mohly uskutečnit jen za finanční podpory Ministerstva životního prostředí ČR, CHKO Český ráj, pochopení OMaG Jičín, Severočeského muzea v Liberci a dalších institucí.

Firma Planta naturalis v současné době pěstuje kolem 700

Pokusné plochy firmy Planta naturalis

druhů rostlin. V rámci regionu má nezastupitelnou funkci v programu Záchraně ohrožených druhů rostlin. Stále více druhů rostlin z naší krajiny mizí, protože mizejí jejich přirozená stanoviště. Jen s velkými obtížemi se daří každoročně zajistit péči o tyto lokality a je velkým štěstím, že právě v našem regionu existují lidé, kteří nejen umí pěstovat rostliny, ale kteří si jich především váží.

RNDr. Lenka Šoltysová

(v článku bylo použito úryvků z vydaných materiálů firmy Planta naturalis)

MARIE CALMA /vl. jm. M. Hurychová, provd. Veselá/ se narodila 8.9.1883 v Unhošti u Kladna v rodině advokáta JUDr. Matěje Hurycha. V pěti letech se s rodiči a se svými staršími bratry přestěhovala do Prahy-Karlína, kde si otec otevřel větší kancelář. Matka Marie Calmy Františka pocházela z Markvartic, kde její rodiče Jan a Barbora Pažoutovi hospodařili na statku čp. 37.

Marie Calma

Do Markvartic jezdila Marie Calma s matkou a s bratry Jaromírem a Otakarem každoročně na prázdniny. Babička Barbora Pažoutová měla velký vypravěčský talent a snažila se svým vnoučatům přiblížit příběhy z dob svého a dědečkovy dětství a mládí. Tyto vzpomínky M. Calmu později inspirovaly k tomu, že je ztvárnila v jedné ze svých

Osobnosti

próz, kterou nazvala Z dětských vzpomínek.

Markvartice s okolím byly pro ni kouzelnou krajinou. Setkala se zde s celou řadou lidových zvyků a obyčejů, poznala řadu lidových písní a naučila se jim i rozumět. Za doprovodu pana řidičího Košíčka zpívala také v markvartickém kostele, ve kterém měli roku 1874 svatbu její rodiče, a u kterého byli pochováni její prarodiče.

Láska k hudbě ji na přelomu 19. a 20. století přivedla k soukromému studiu hudby /klavír a zpěv/ na Pivodově pěvecké škole. Později zpívala v Praze, Vídni a Mnichově, operní dráhy se ale na nátlak svých rodičů vzdala. V létě 1908 zpívala na koncertě v Luhačovicích, kde poznala svého budoucího manžela Dr. Františka Veselého, ředitele a zakladatele lázní Luhačovice. Rodina Veselých se velmi často stýkala s Leošem Janáčkem a Marie Calma v roce 1916 po letech odmítání prosadila, že Národní divadlo s úspěchem uvedlo Janáčkovu operu Její pastorkyňa.

V lednu 1923 Marie Calma ovdověla. Pobývala v Praze - Karlíně v domě, který před lety koupil její otec, ale se

svými příbuznými na Sobotecku udržovala kontakty i nadále. Mimo jiné jezdila do Dolního Bousova k pí. Frankové. Zemřela 7. dubna 1966 v Praze.

20. května 1880 se v Markvarticích narodil **JOSEF HAKEN** československý komunistický politik a publicista, povoláním učitel.

Učitelství vystudoval v Jičíně, maturoval zde roku 1900. Později učil na školách na Jičíně /Sobotka, Ostružno, Železnice, Třtěnice/. V letech 1919-21 byl jedním z hlavních představitelů marxistické levice v Sociálně demokratické straně, roku 1921 byl spoluzakladatelem Komunistické strany, v letech 1921-29 poslanec a 1929

Josef Haken

- 36 senátor za KSČ. Roku 1936 se pro těžkou nemoc vzdal mandátu a odešel z politického života. Zemřel 3. května 1949 v Praze.

Byl přítelem V. Nezvala, přispíval do Soboteckého věstníku, Práva lidu a Rudého práva. Pracoval na dějinách rodné obce, kde mu byla odhalena pamětní deska. Jeho syn Oldřich Haken se zúčastnil bojů ve Španělsku a za 2. světové války v Sovětském svazu.

Právník a spisovatel, bratr Marie Calmy Veselé, **OTAKAR HURYCH** se narodil 12. února 1876 v Praze - Karlíně. Studoval gymnázium v Praze na Novém Městě, později práva ve Vídni a v Praze, která zakončil roku 1898. Pracoval u různých advokátů, v roce 1908 se osamostatnil.

Přispíval do různých novin, časopisů a sborníků. V některých svých pracích se vracel do kraje svých prarodičů do Markvartic. Roku 1934 mu vyšla vzpomínková kniha Dědečkové a babičky, kde hlavní pozornost je věnována právě Markvarticím. V roce 1934 uveřejnil v časopise Volné slovo Vzpomínku na otce a matku, kde zachytil hosty na markvartickém statku z řad malířů. Otakar Hurych zemřel 19. května 1949 v Praze.

VÁCLAV KOŠIČEK - učitel a hudební skladatel se narodil 25. 9. 1882 v Markvarticích. Roku 1901 absolvoval Učitelství ústav v Jičíně, hudební vzdělání získal u J. Pařhy a R. Jelínka. Vedl různá pěvecká sdružení, psal klavírní skladby a byl autorem chrámové hudby. Působil také jako učitel, především na Jičínsku a Mladoboleslavsku. Zemřel 11. 2. 1935 v Mladé Boleslavi.

Otec **VÁCLAVA KUŽELA**, František Kužel, pocházel z Markvartic. Za 1. světové války se jako voják dostal do ruského zajetí. V Kyjevě poznal svoji budoucí manželku Marii Mejstříkovou, Češku, jejíž předkové se vystěhovali do Ruska. 28. 9. 1918 se jim narodil syn Václav, ale František vstoupil do legií a bojová cesta ho zavedla zpět do Čech, kde týden po návratu zemřel. Jeho rodina zůstala v Kyjevě, kde Václav vychodil českou školu a absolvoval i večerní hudební konzervatoř. Stále udržovali písemné styky s příbuznými v Sobotce a v Markvarticích.

Václav Kužel

Po vypuknutí 2. světové války se Václav přihlásil dobrovolně do Rudé armády, roku 1944 byl přeložen k 1. čs. armádnímu sboru. Účastnil se osvobození republiky a v Československu již zůstal.

V květnu 1945 navštívil poprvé Sobotku a Markvartice, setkal se s příbuznými a postál u otcova hrobu v Markvarticích.

Stal se náčelníkem vojenské kanceláře prezidenta republiky. V srpnu 1968 vystoupil proti okupaci Československa, za což byl propuštěn z armády a poté pracoval jako skladník v Řempu.

Po listopadu 1989 se stal předsedou Ústředního výboru Svazu protifašistických bojovníků, prosazoval rehabilitace. Zemřel 7. 3. 1997 ve věku 79 let.

20. května 1862 se v Jeseníku u Poděbrad narodil spisovatel a markvartický farář **ThDr. VÁCLAV MIKOLÁŠEK**. Po studiu na gymnáziu /maturita 1881/ studoval bohosloví, která roku 1902 zakončil doktorátem teologie. V letech 1893-1918 působil jako farář v Markvarticích. Psal teologické a vlastivědné články, přispíval do časopisu Cyril. Zemřel 9. 5. 1918 v Markvarticích.

FRANTIŠEK PÍSKAČ se narodil 9. května 1861 v Libáni. V letech 1874-78 studoval jičínskou reálku, později přešel na zdejší učitelský ústav, který ukončil roku 1882. Svou učitelskou dráhu započal 1882 na Veliši, později učil v Osenicích a v Samšině. 28. 2. 1891 se odstěhoval na své poslední působiště v Markvarticích, kde 31. 12. 1898 zemřel.

Psal vlastivědné články a brožury, nejznámější jsou "Dějiny hradu Veliše a panství šlikovského podle zápisků F.A. Vacka" z roku 1898.

Dalším významným markvartickým rodákem byl **JAN ŠVORC**, který se narodil 10. 12. 1840. Po studiích na jičínském gymnáziu /maturita 1862/ absolvoval přírodní vědy na Filozofické fakultě v Praze. Později působil na Pomologicko-vinařské škole v Praze - Tróji a zároveň učil na průmyslové škole na Smíchově. Psal odborné stati a knihy z oboru přírodních věd. Mezi jeho nejvýznamnější

ší díla patří :

"Organografie člověka" /1870/, "Tělo lidské, jeho ústrojnost, výživa a pěstování" /1872/ a "Lučba všeobecná, půdoznalství a hnojení" /1872/.

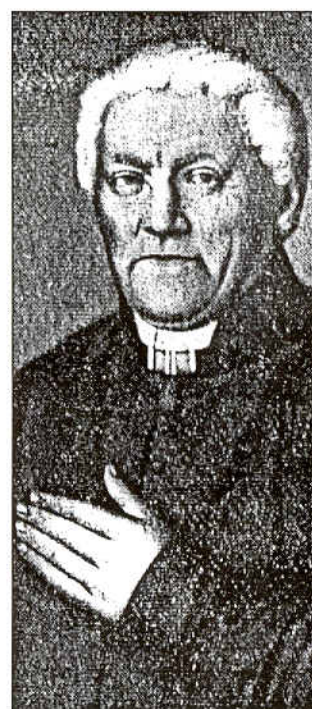
Zemřel 29. 12. 1872 v Praze.

23. 1. 1832 se v Markvarticích narodil pozdější středoškolský profesor a básník **JOSEF ŠVORC**. Po gymnaziálních studiích absolvoval Filozofickou fakultu Pražské univerzity a v letech 1856-57 působil na jičínském gymnáziu. Psal verše pod pseudonymem Josef Lipovský. Zemřel 1. 4. 1857 na tuberkulózu. Na svém hrobě u markvartického kostela měl vlastní epitaf: Zde ach! jinoch blaze odpočívá, který štěstí, slávu nepoznal, jeho duch se s nebes na svět dívá, kde se marně byl po cíli hnál.

FRANTIŠEK MATĚJOVIČ VETEŠNÍK se narodil 1. listopadu 1784 v Jizerním Vtelně u Mladé Boleslavi. Po absolvování mladoboleslavského piaristického gymnázia studoval litoměřický seminář. Byl jedním z posluchačů, které Josef Jungmann vyučoval českému jazyku. Na kněze byl vysvěcen roku 1808, kaplanoval ve Mcelích a Dolním Bousově.

Od mládí psal verše, hlavně aforismy a epigramy, psal odborné práce z církevních dějin a statistiky a přispíval do Časopisu katolického duchovenstva, Kroku, Prvotín aj. Byl členem překladatelského spolku, ovládal ruštinu, polštinu, francouzštinu a němčinu. Od svého oblíbeného německého romanopisce van der Velda přeložil povídku "Johanka", z francouzštiny povídky "Alžběta" a "Vypovězenec sibiřský".

Spolupracoval také na Jungmannově Slovníku a spolu s Antonínem Markem byl členem Jungmannova čtenářského spolku. Josef Jungmann často navštěvoval své přátele v Českém ráji, pobýval u

František Matějovič Vetešník

Antonína Marka v Libuni a od něho zavítal i k Františku Vetešníkovi do Markvartic.

František Vetešník působil v Markvarticích v letech 1819-38. Jako markvartický farář poskytoval roku 1830 /po neúspěšném polském povstání/ charitativní pomoc polským vojákům, kteří utíkali z Krakovska přes východní Čechy do Sas. Dával jim na faře nejen nocleh, ale i stravu, oděv a peníze. V Markvarticích také vybudoval abecedně řazenou knihovnu a stal se zakladatelem markvartické a sobotecké farní kroniky.

Roku 1838 odešel jako děkan do Sobotky, kde také 19. ledna 1850 zemřel.

Jana Kořínková

Použitá literatura:

Bílek, K.: *Kdo je kdo v dějinách Sobotce*. 1995.,
Černý, V.J.: *Památník Soboteckých a okolních rodáků*. 1882.,
Československý hudební slovník osob a institucí. 1965.,
Sobotka 1498-1948. 1948.,
Sobotka 1988. 1988.,
Listy Starohradské kroniky 1978-1999,
Zpravodaj Šrámkovy Sobotky 1964-1999

STOLETÍ JIČÍNSKÉHO TENISU

Kořeny jičínského tenisu mají počátek na zdejší c.k. vyšší reálce. V její Výroční školní zprávě za školní rok 1896/7 se v kapitole Národní tělocvičné a herní dočteme: "...koupěny byly hra síťová /lawn-tennis/, 4 ple-

straně dnešní ulice Na Tobolce/ zřízeny dva tenisové dvorce. Patřily Spolku pro veřejné zdravotnictví v Jičíně, jehož předsedou byl v roce 1900 ředitel škol Josef Klos a jednatelem PhMg. Javůrek. Spolek měl značný

dává však tenisovému odboru výpověď a tak veřejný tenis na nějakou dobu v Jičíně zaniká.

Roku 1908 založilo několik nadšených přátel tenisu výbor pro opětovné zbudování tenisových dvorců v čele s městským

nad tehdejší průměr a odbor neměl v severovýchodních Čechách téměř přemožitele.

Nejlépeších výsledků dosahoval student Karel Hloušek, Zdr. Burda, Dr. Hubáček, Dr. Kasalický, Vojta Lukeš a Dr. Popper,

Nejstarší známá fotografie z jičínského tenisu z roku 1911 (dole uprostřed sl. J. Vavřínková, vedle ní v klobouku p. Trnka, nad ní O. Pašek)

tenky /dobové označení raket - pozn. aut./, lis na rakety ...a pravidla hry síťové". V dalším roce pak byly zakoupeny 2 pletenky tenisové, 2 lisy pro pletenky a 2 pouzdra na pletenky. O hře samotné se píše až ve výroční školní zprávě z roku 1902/3: "Žáci vyšších tříd hráli denně za příznivé pohody jako léta dřívější lawn-tennis na letním tělocvičisti" /v pozdějších letech na 2 hřištích/. Tato věta se opakuje až do roku 1914. Tenis se hrál i na dívčím lyceu, na gymnáziu se první zmínky o tenise objevují až ve výroční zprávě z roku 1906.

Spolkový tenis

Podle pamětí právního rady Trnky byly již na přelomu století u bývalé hasičské boudy, obecně "U hasindý"/na západní

počet členů /např. legitimace členky "spolku pro lawn-tenis" z roku 1900 sl. Emilie Kvapilové měla číslo 123/, proto dvorce brzy nestačily. Spolek se proto rozhodl zbudovat čtyři dvorce na tehdejší Haasově zahradě /za dnešním okresním úřadem/, k nimž rok po jejich dokončení přibyl dvorec pátý.

Činnost spolku se utěšeně rozvíjela - tenis, v počátcích pouze hra společenská, se začíná hrát i závodně. K přátelským utkáním jsou zvány do Jičína kluby sousední ale i pražské, naopak jičínské tenisté podnikají časté zájezdy do okolí, zejména do Turnova, Nového Bydžova, Chlumce nad Cidlinou a Prahy, kde docilují pozoruhodné výsledky. Z tehdejších hráčů vynikli zejména p. Schreuer a pí Košťalková. Nový majitel pozemků

koncepistou Ladislavem Samkem. Výbor najal od města znovu pozemky "U hasindý" a již 17.4.1910 se objevila v časopise Krakonoš tato zpráva: "Tenisový odbor sportovního klubu zřizuje hřiště, potřeby, etc. a zásluhou neúnavného p. adj. Samka blíží se práce tyto ke konci, takže v nejbližších dnech možno počítati s hrou. Přihlášky a příspěvky do tenisového odboru přijímají se v detailním závodu Lašek a Blažek /velké náměstí/."

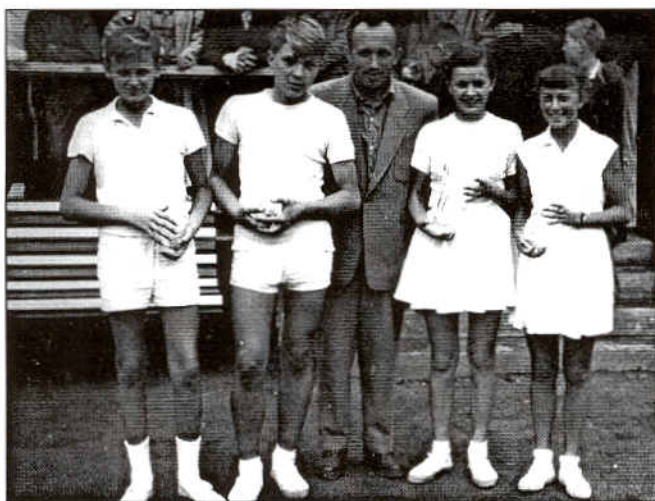
Zlatá doba jičínského tenisu

Dobu od roku 1910 do začátku 1. světové války je možno nazvat zlatou dobou jičínského tenisu jak sportovně, tak i společensky. Celá řada jičínských mladých hráčů vynikala vysoko

z dam vynikly zejména J. Kubínová, Černohorská a Holečková. V té době se již věnuje soustavná péče tréninku závodníků a jsou konány časté zájezdy. Pěkné sportovní výsledky a příjemné prostředí na hřišti získalo tenisu v Jičíně mnoho příznivců i mimořádných členů. Četné výlety, večírky na hřišti a společenské podniky se setkávaly s přízní širšího obcenstva - odbor se stává samostatným tenisovým klubem.

V té době se tenis v Jičíně pěstuje ještě na 2 tzv. důstojnických kurtech /umístěných za dnešním parčíkem mezi ulicemi Argonskou a Kukulovou/ a dalších 2 kurtech ve dvoře jičínské reálky.

Slibný rozvoj tenisu přerušila první světová válka. Jeden po druhém odcházeli hráči na fron-

Družstvo starších žáků na turnaji v Hradci Králové v roce 1957 (druhý zleva V. Roubíček)

tu, dvorce zarůstaly travou a tenis "U hasindy" zanikl podruhé a navždy. Po válce byla celá Tobolka zastavěna a bývalé dvorce sloužily treninku jičínského fotbalového dorostu.

Dvorce pod Čerovkou

Na jaře roku 1923 ustavují zájemci o stavbu tenisových kurtů komisi, později přípravný výbor, který roku 1924 počíná budovat 2 tenisové dvorce pod Čerovkou /rozpočet 36 100 Kč/, dokončené roku 1925. 20. června 1925 se v místnostech hotelu Praha v Jičíně konala ustavující schůze tenisového odboru SK Jičín a v neděli 28. června 1925 v 11 hod. dopoledne byla hra na nově vybudovaných kurtech zahájena. Roku 1927 byly vybudovány další 2 kurty a v této podobě sloužily dvorce pod Čerovkou svému účelu plných 50 let - do roku 1975, kdy zde byl naposledy sehrán krajský turnaj O štít Jičína.

Po dokončení dvorců pod Čerovkou se členská základna postupně rozrůstá - v roce 1933 má tenisový odbor celkem 100 mladých a 22 dospělých hráčů. V tomtéž roce zaznamenává jičínský tenis největší meziválečný úspěch: Václav Adam vybojoval 3. místo v kategorii do 16 let na pardubické juniore, hrané jako mistrovství Čech, těsně před válkou získává spolu s K. Charouskem titul župních přeborníků ve čtyřhře mužů a s V. Hrušovou /provdanou Vojtiškovou/ ve smíšené čtyřhře.

Události 2. světové války opět nepříznivě zasahují do vývoje veškerých sportovních

/tehdy juniorů do 16 let/. Je jim 2. místo na pardubické juniore, suplující mistrovství Čech a Moravy. K úspěchům válečných let patří i zisk mistra župy juniorů Josefem Špíglem, 3. místo Gregorové v ženách a rovněž 3. místo Fišarové v juniorkách, vše v roce 1942.

Po osvobození v roce 1945 se začíná hrát nejprve na soukromém dvorci u Fialů v Konecchlumské ulici, kde dnes stojí vstupní budova opravená Tatra. Na tomto dvorci hrával i V. Adam a začínal zde i R. Kvaček, který se v roce 1948 dostává do finále župních přeborů dorostu do 16 let v semifinále pardubické juniorky ve stejné kategorii.

Na dvorce pod Čerovkou se tenis vrací 2 roky po válce, velký rozmach prožívá znovu po roce 1949, tedy v době, kdy v celostátním měřítku upadá postupně do klatby. Tehdy měl jičínský oddíl přes 150 hrajících členů - předsedou je Václav Jirásek a trenérem Ladislav Khol. Hráčskou špičku představovali: JUDr. K. Charousek, J. Špígl, V. Adam, bratři Kareisové a Pekárkové, Z. Roubíček, M. Kratochvíl, A. Lisý, J. Holubová, V. Hlaváčová, V. Vojtišková a O. Fišarová, z mládeže R. Kvaček,

L. Baše, L. Hájek, M. Kutman, M. Fišerová, D. Augustinová.

60. léta

V roce 1954 dochází k největšímu úspěchu v kategorii mužů jednotlivců v Hradci Králové. Josef Špígl zde získává 3 tituly mistra župy /později = krajský přeborník/ ve dvouhře, ve čtyřhře s jičínským Ladislavem Bašem a ve smíšené čtyřhře se Staňkovou /Sp. Hradec Králové/, když ve finále porazí 1. mix tohoto oddílu.

Každoročně jsou pořádány tenisové školy pod vedením trenérů Khola, Jirásky a Straky, kterých se účastnilo průměrně 30 žáků, kteří vždy na podzim hráli turnaj. Ten byl později obnoven pod názvem Cena Jičína mládeže a jako otevřený krajský, později oblastní přebor se hraje dodnes. Ze zmíněných škol a turnajů vyrostla nová generace jičínských tenistů, kteří se umísťovali na krajských žebříčcích mezi prvními deseti, později i pěti hráči. Největším úspěchem bylo vítězství V. Roubíčka na 1. ročníku celostátního turnaje o 4 poháry Hradce Králové v kategorii mladších žáků /1957/ a jeho účast ve finále mistrovství republiky žáků v Pelhřimově v roce 1958. O několik let později hrával Rou-

Družstvo z přelomu 70. a 80. let na dvorcích pod Čerovkou.

biček s reprezentantem J. Kuka-lem I. ligu za Ostravu.

V 60. letech se v Jičíně začíná uvažovat o výstavbě rodinných domků pod Čefovkou, která by znamenala zánik tenisových kurtů. Proto bylo započato s výstavbou 9 nových kurtů na sídlišti U stadionu, ale po změně územního plánu byla jejich výstavba zastavena. Podruhé se likvidace dvorců zástavbou vilek a rodinných domků objevuje po roce 1970. Oddíl je v té době v útlumu, jeho stav je cca 25 členů. Iničia-toři stavby nových kurtů spolu s trenéry pořádají tenisovou školu a pořádají nábor nových členů, takže na konci roku 1972 měl oddíl 92 členů a v roce 1974, kdy se výstavba nových dvorců stává aktuální, dokonce 120 členů všech věkových kategorií.

Halové mistrovství ČSSR žen v roce 1981

V roce 1971 vzniká v Jičíně nová tenisová tradice: je uspořádán I. ročník okresního turnaje neregistrovaných hráčů, který je pak pod názvem Okresní turnaj odborářů pořádán více než 20 let. V roce 1972 byl 20. ročníkem obnoven turnaj mužů O štít Jičína, později rozšířený i na ženy. Turnaj Cena města Jičína mládeže, obnovený roku 1973, je pořádán pro mladší i starší žactvo i dorost dodnes.

Kurty U stadionu

Koncem léta roku 1974 zahajují členové oddílu /převážně brigádnický/ výstavbu nových antukových dvorců na pozemku u severního okraje stadionu v Lipách. Na prvních dvou dvorcích zde byla oficiálně zahájena hra při mistrovském utkání dospělých s Dynamem Hradec Krá-

lové 8. května 1976. V této lokalitě byla dále vybudována tréninková stěna, živitný dvorec, dvoupodlažní objekt šaten a 8 dvorců antukových. Celý tenisový areál, při jehož výstavbě bylo odpracováno 16 107 brigádnických hodin, byl dáván do provozu postupně s dokončováním jednotlivých dvorců od jara 1976. V září 1977 byla zahájena výstavba dvoupodlažního šatnového objektu z 12 montážních buněk s přistavěnou zděnou terasou, dokončená na jaře 1980, kdy objekt byl již rok používán.

Po dokončení dvorců U stadionu dochází k dalšímu rozvoji tenisu v Jičíně, na jehož počátku je další pořádání tenisových škol - nejprve pod vedením dlouholetého závodního hráče a trenéra Ing. Jiřího

Hráči Roubíček a Bendl v r. 1962

kárkovou i ve čtyřhře, hrané od tohoto roku poprvé.

Od roku 1988 se hraje v Jičíně Memoriál Ing. Pecha mužů. V letech 1981-90 se hrál seriál turnajů Českým rájem a Podkrkonošim. Zakládajícími oddíly byly Jičín, Lázně Bělohrad, Hořice, Semily a Lomnice, později se přidaly Nová Paka, Miletín, Turnov a nakonec i Dvůr Králové. Ve špičce měl okruh chlapců 8 turnajů, dívky 7. Celý okruh byl koncipován pro možnost pokračování mladšího žactva, vyšlého z tenisových škol.

Smíšená družstva

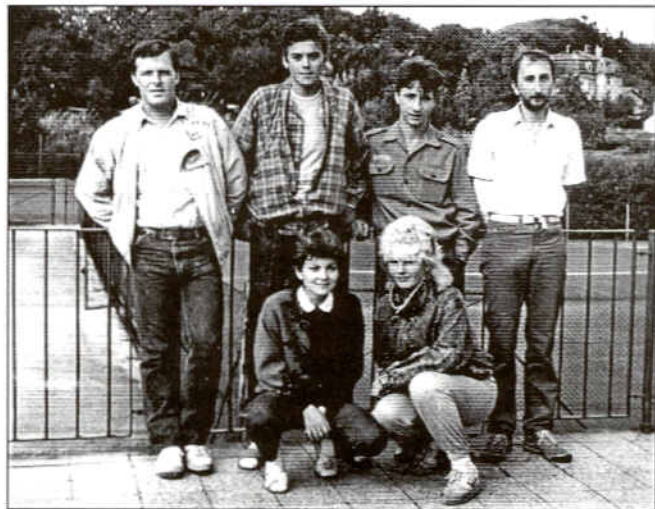
A ještě k úspěchům smíšených družstev. V r. 1956 družstvo žactva v sestavě V. Roubíček /44/, B. Kareis /42/ a D. Kareisová /44/ obsadilo krajském přeboru I. třídy 2. místo. Stejného umístění dosáhlo družstvo žactva v roce 1959 v sestavě M. Novotný /45/, Boček a

M. Fišerová /45/. V též roce získal 3. místo i dorost v sestavě B. Kareis /42/, Kvapil /42/, Vitvar /44/, Kratochvíl /44/, Kuchařová /41/, Chudobová /42/ a Florová /42/. V roce 1988 A družstvo dospělých v sestavě R. Šoltys /71/, P. Suchánek /61/, P. Musil /68/, L. Oborník /65/, M. Vipler /46/, S. Zemánková /71/ a R. Šubrtová /63/ získalo první krajské medaile druhým místem v krajském přeboru I. třídy.

V roce 1993 družstvo dorostu v sestavě J. Fejfar /75/, T. Procházka /76/, M. Těthal /77/, M. Pour /77/, J. Zemánková /75/ a P. Šulcová /78/ získalo 2. místo v krajském přeboru I. třídy. V roce 1996 dospělí A v sestavě M. Těthal /77/, R. Šoltys /71/, J. Fejfar /75/, Ing. V. Adámek /62/, J. Zemánková /75/, P. Šulcová /78/ s nehrajícím kapitánem P. Suchánkem /61/ obsadili 2. místo v divizi, nejvyšší východočeské soutěži a po 6 vítězstvích v posledním kole doma prohráli 3:6 bodů o konečné 1. místo a postup do druhé ligy, když mužské disciplíny skončily 3:3. Všechna uvedená družstva hrála nejvyšší soutěž své doby ve Východních Čechách.

Závěrem

Sté výročí pěstování tenisu v Jičíně se nám vůbec nepodařilo oslavit. Zmínku o počátku tenisu na c.k. vyšší realce jsem v jičínském muzeu vypátral až v červenci 1997, a to bylo na pořádání oslav příliš pozdě. Bylo zde ale jubileum druhé - založení spolkového tenisu, které připadlo na pozdější dobu. Spolek pro zdravotnictví v Ji-

Nejúspěšnější A - družstvo TJ Jičín dospělých z roku 1988.

Účastníci 1. ročníku Turnaje neregistrovaných hráčů v roce 1971

čině, o kterém se zmiňuje ve svých pamětech p. rada Trnka, nebyl v žádném adresáři mezi roky 1900-1910. Až v Krakonoši č. 28 z 10.10.1901 objevuji zprávičku: "Pravidla hry Lawn-tennis vydána byla jako zvláštní otisk Besídky v Jičínském Obzoru nákladem čilého Spolku pro zdravotnictví a tělocvičné hry v Jičíně..." Vzápětí objevuji v muzeu všechna čtyři pokračování pravidel a o něco později v OA výtisk Jičínského Obzoru z 31. března 1900 s touto zprávou: "V minulých dnech schválilo c.k. místodržitelství v Praze stanov Spolku pro veřejné zdravotnictví v Jičíně." Březen roku 1900 je tedy datem založení spolku a zároveň i datem vzniku jičínského spolkového tenisu, jehož 100 let trvání oslavíme na jaře roku 2000.

Vladimír Fejfar

Ještě k historii jičínského gymnázia

Když jsem se zabýval osobností JUDr. Jaroslava Lohaře /nar. 1862/, pátral jsem také, jak si počínal ve škole, na jičínském gymnáziu. Nebyla to žádná sláva. V kvartě měl na závěrečném vysvědčení kromě náboženství a tělocviku samé dostatečné, jeho píle byla nestálá a mravně chování měl jen zákonné, protože společně se spolužákem Liškou před vyučováním "způsobili výtržnost a jiné záky k rozpustilosti vedli". V konferenčních protokolech jičínského ústavu jsem nacházel jen negativní hodnocení, výčty toho, co žáci dělají špatně: nedostateční byli, po celý měsíc v nedbalosti setrvali ..., pro neslušnost zasluhují pokárání... Ani jediné kladné ocenění!

Jičínské gymnázium své žáky přidržovalo ke kázi a učení pevně a tvrdě. Žák se měl věnovat jen učení, s píli a vytrvalostí, ne se bavit a "žít". Nebylo divu, že mnozí tento masivní tlak nevydrželi. Z Jaroslavovy primy /ročníku 1871/72/, kterou začalo navštěvovat podle výkazu 38 /podle Jubilejního památníku jičínského gymnázia 1907 jen 36/ žáků, maturovalo nakonec v r. 1879/80 jen 19 žáků, tedy 50%. A to byl ještě dobrý výsledek. Vezmeme-li předcházející pětiletí podle přehledné tabulky Jubil. památníku 1907 dokončilo jičínské gymnázium

z počtu žáků, kteří vstoupili do primy, jen 27%. Ostatní neobstáli nebo odešli na jiné školy. Vzpomeňme jen Antala Staška, který ze sexty odešel /v r. 1859/ do Krakova nebo třídy Jana Roubala - maturitní ročník 1891 - /Památník gymnázia 1934 str. 243/, z níž po ukončení sexty odešlo z Jičína na jiná gymnázia - k žalu p. ředitele Fr. Lepaře -

ké myšlení/, dal se JUDr. Lohař unést a prstem ukazoval na některé přítomné profesory gymnázia.

Gymnázium bylo sice školou úzce výběrovou, která v minulém století připravovala sotva 1% celé populace - budoucí intelektuální a úřednickou elitu. Ale vše nasvědčuje tomu, že jičínské gymnázium, honosící

listu z katalogu hradeckého gymnázia v oktávě /1880/. Jaroslav se nezměnil. Nehledíme-li na výbornou ze zpěvu, měl pět dostatečných a čtyři dobré. Tedy přece jen o něco lepší výsledky než v jičínské kvartě. Ale v pořadí byl z 36 žáků až třicátý třetí! Se svým kvartánským vysvědčením by byl v Hradci poslední. Podivil jsem se i tomu, že všech 36 žáků oktávy absolvovalo rok předtím také septimu a že polovina z nich uzavřela oktávu s vyznamenáním. To se v Jičíně nedělo.

Tradice přísnosti přetrvávala na jičínském gymnáziu ještě do konce druhé světové války. Překvapily mě vzpomínky dnešní paní Dáši Hákové /maturitní ročník 1946/: když ji jako kvartánku zahlédl večer v divadle pověstně hodný profesor Bohoušek Navrátil, upozornil rodiče, že se ve škole předtím nedovolila. Dívky měly být večer doma! A procházka s chlapcem - na to zase vzpomínala dcera paní M. Fišerové-Mazánkové - třeba jen na podloubí, to byl povážlivý nemrav, který sám ředitel káral a oznamoval rodičům. Něco podobného jsem v Praze, kde jsem za války studoval já, nezažil.

Vladimír Úlehla

14 žáků. Vyhnala je odměřenost a chlad pedagogů. Také Jaroslav Lohař odešel z Jičína do hradecké kvinty a na jičínské gymnázium zanevřel na celý život. Když po letech, v lednu 1905, předsedal Masarykovým přednáškám o filozofii národnosti a prof. Masaryk argumentoval, že středoškolská profesora kazi mládež /ve smyslu, že učí jen nekriticky přijímat autoritu, místo aby rozvíjeli samostatné kritické

se vynikajícími žáky s vysokou úrovní znalostí, které jim dokázalo předat, bylo mimořádně náročné, přísné a tvrdé.

Vzpomeňme na to mizerné vysvědčení Jaroslava Lohaře v kvartě. S ním byl tehdy Jaroslav v pořadí žáků ve třídě, které se určovalo podle prospěchu, na 15. místě! Jaké vysvědčení mělo oněch 7 žáků za ním!? Nedávno jsem získal z hradeckého archivu opis Jaroslavova

Jičínsko v síti světoběžníkův

Alexandr Sommer-Batěk

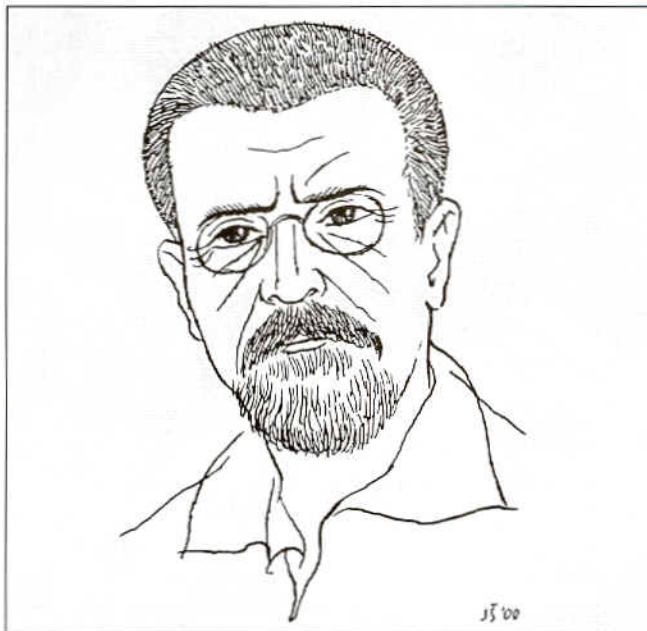
se narodil 15.4.1874 v Prádle u Nepomuku, ale po roce přesídlil s rodiči do šumavských Hor Matky Boží. Otec Emanuel Batěk, zvědavý a sdělný venkovský učitel, si "odskočil" roku 1878 do Paříže, žil tak fíkáje o chlebu a vodě, ale neodpustil si tam krátkou vzduchoplavbu v koši báječného balónu, jehož průměr činil celých 36 metrů... Brzy poté se přestěhoval z Hor do nové kantorské štace - do Lidic. Oprášil i doplnil místní knihovnu a rozhýbal čtenářský spolek Vlasta i svou vlastní kapelnickou taktovku, zatímco nenápadná paní Anna /rozená Sommerová/ povíčkovala dívky z celého okolí v ručních pracích. Notně pohublý Alexandr okusil ve svých desíti letech zdravějšího vzduchu na strýcově statku ve štyrském Krieglachu, dotáhl to na přijatelných 29 kilo živé váhy, ale taky se tam seznámil s náhlým zemětřesením i s povídkářem Petrem Rosseggerem. - O čtyři roky později vzal s sebou otce synka do Paříže na Světovou výstavu.

Za pražských přírodovědných studií prý Alexandr nejednou místo večere louskal v čitárně akademického spolku Slavia vědecké revue, hlídal omladinářské proklamace nebo si v nějaké prskavé a bublavé Faustově oficiálně vychutnával Mendělejevovy poučky i svoje osobní objevy. Jako excelentní stipendista Karlovy univerzity prošel v Londýně nejnáročnějšími lučebními cvičeními... Po čase byl i v seriálních slovníčích a učebnicích prezentován nejen jako středoškolský pedagog, ale i jako původce novodobého českého chemického názvosloví /přijátého roku 1918 po mírné Votočkově úpravě/, strůjce "neoglyfického" písma, zakladatel Ligy nekuráků i pražské obdoby Hydeparku, vydavatel Zpravodaje z Kézbybyl, Správného života i Zájmu všelidských, autor desítek naučných publikací a inspirátor i redaktor sborníku Mravouka přirozená.

Úlohu Jičínka dosvědčil v knize Jak jsem padesát let žil a pracoval. Vydal si ji ke svým abrahámovinám, ale adresoval ji i nám.

Dovíme se, že s šesti dalšími študiózy si usmyslil provandro-

jsem se nemusel sám před sebou stydět, že Paříž znám a v Českém ráji jsem dosud nebyl..." - Na všech dalších výpravách pokračovala studentská sedmička v pořizování snímků i zpěvníků, kreslila a mapovala, hla-

Alexandr Sommer-Batěk

Kresba: J. Škopek

vat ke konci století celou zemi "dříve než povolání je upoutá na jedno místo". Pro první delší výlet zvolili Český ráj. - "Již předem Shmidt zhotovil mapy modráky, na nichž byla zakreslena celá cesta. Chodounský a Dvořák měli fotografické aparáty, jeden obyčejný a druhý stereoskopický, a dosud mám uchovány všechny fotografie z cesty té. Já měl na starosti prostudovat doprovod slovní a přednes básní na významných místech. Vondráček, vynikající se dlouhýma nohama a rychlou chůzí, byl našim ubytovatelem a Jiráčkovi a Špačkovi nevím již které funkce připadly. V nošení zavazadel jsme se střídali. A tak jsme jeli do Jičína, navštívili jsme Libosad a Prachovské skály, v Sobotce jsme byli přes noc a odtud jsme šli na Kost, Trosky a Hrubou Skálu - a vrátili jsme se do Turnova přes Kalich a Rotštejn." - Do Českého ráje zahrnuli i Bezděz, kde "v noci používali ohňostroj a fotografovali kapli ze magnésiového světla." Bilancuje: "To byla cesta, na niž bylo co vzpomínat - a již

holila a také postávala v tiché pokoře.

Na jičínské realce vyučoval Alexandr Sommer-Batěk v letech 1902 a 1903 zeměpisu. Rozhodl se být na hochy přísný, aby mu "nepřerostli přes hlavu". Podařilo se. - "Vzpomínám, že jsem nikdy nebyl zahrnován tolikerými důkazy lásky svých žáků jako tehdy v Jičíně. Na jaře vždy jsem nacházel na svém stole květiny z neznámých rukou, protože věděl, že jest to jediný dar, který přijmu." Zřejmými synonymy Bařkovy přísnosti byly přímlost a nepodbíživá vstřícnost. Jestliže už dříve byl dle svých slov "oslněn" Prachovskými skalami, mohl své zážitky a nálezy přenášet na žáky a přizvat je k dalšímu pátrání. - "Do Prachovských skal jsem se přímo zamiloval. Zvláště mne poutaly prostory podzemní, jako byla Landmanova jeskyně, k níž pojel se zajímavý příběh o strašení a vymítání ďábla. Jeho příčinou byl ubohý pomatenec, který tam bydlil a jenž tam strašil. Okolní lid tam prý šel s knězem a všichni zůstali před jeskyní, kdežto

kněz vnikl dovnitř.

Jeskyně Landmanova měla však patra a když kněz spadl z horní jeskyně do dolní, Landmanovi na hlavu, myslil tento, že je to ďábel, a tak se prý honil kolem balvanu. Kněz prý pak vyšel a ujistil lid, že se již nemá čeho bát. Nevím, co je na té pověsti pravda, ale tak mi to bylo líčeno. Skutečně jest v Prachovských skalách tolik skrýší a chodeb, že jen člověk místa dobře znalý tam nezaobloudí. Proto jsem se ujal s pomocí kolegy Wagnera hotoviti velkou mapu Prachovských skal, ale nedokončil ji, a zanechal jsem ji tamnímu spolku turistickému k dohotovení."

Hvězdné, leč realistické Flammarionovy spisy v originále mu ochotně zapůjčoval kolega Lengenber. Z dalších mu utkvěl v paměti okultista Němeček i rozšafní stařešinové Záklasník a Vyskočil. Při oslavách 600. výročí povýšení Jičína na město se Batěk seznámil s profesorem Křepinským, s nímž pak často vedl dlouhé "filozofické hovory", namnoze velmi odlišné od běžných slovních fanfár. Když spolu 1.12.1902 uviděli hostující Sukovu divadelní společnost v představení Měšťáků M. Gorkého, dojednali opakování. - "Chodili jsme sami zvát a skutečně jsme docílili, že divadlo dne 18. prosince bylo plné."

V jičínském literárním kroužku přednášel Batěk 14. února 1902 o Londýně na počátku burské války a 8. března 1903 o své cestě po Anglii a Skotsku. V hotelu Hamburk přiblížil 18. ledna 1903 dramatickou pouť Vrázovu. V sokolovně srovnával 26. února 1903 metropole nad Seinou a nad Temží. Ve sdružení pro styk učitelů s rodiči pohovořil 10. května 1903 o nezanedbatelném vzduchu a vzruchu. Ve sborovně a snad i na táčkách u Volfů prohodil občas pár vět o návštěvě u politika Baráka v pankráckém vězení i o svých exkurzích ve fabrikách. Z jičínské továrnické rodiny Knotků oceňoval muže, kteří začínali "od píky". Z honorářů získaných ve funkci krajského soudního znalce si

dal vytisknout texty některých svých přírodovědných epistol. Vymyslel jaksi mimochodem vodičku proti chorobnému pocení chodidel, propagoval "umění brusličské", laternu magiku, oživené snímky ve stylu Jana Křiveneckého i cyklistiku. Neustále rozšiřoval své poznatky o českých pískovcích. U jičínského gymnazijního profesora Smolaře si prohlédl přístroj na měření krystalů a popřemýšlel s ním i o úrovni studentské mluvy, která nepochybně souvisí s třibením, jitréním a zpevňováním mladické mysli. Ve stálém spojení se svým bývalým vysokoškolským učitelem Bohuslavem Braunerem psal pro Rozpravy České akademie Revizi atomové váhy ceria.

Od kolegy Arnošta Dittricha, jehož oborem se stala kosmická fyzika, si vyžádal soukromé lekce vysoké matematiky. Na oplátku ho vyučoval angličtině. Arnoštovu sestru Růženu pojal nejen za členku svého anglického konverzačního kroužku, ale i za manželku, když byl předtím na její přednosti upozorněn výtvarníkem a deskriptivářem Wagnerem v učené debatě o význačných přírodních partiích a geometrických soujennostech. Sňatek se uskutečnil 5.9.1903 v Jičíně. Po hostině pořádané u Němců, příbuzných věhlasné paní Boženy, se svatebčané odebrali do velebných skal. Nevěště daroval Alexandr Kavanovu olejomalbu sally tereny, tedy onoho místa v Libosadu, kde navždy utonul v jejích zřítelnicích.

František Kaván tábořil tehdy v Železnici a namaloval mu i Zebín "s polem makovým". K dovršení jičínského blaha si Alexandrova sestra Elinka vzala později jeho švagra - Arnošta Dittricha.

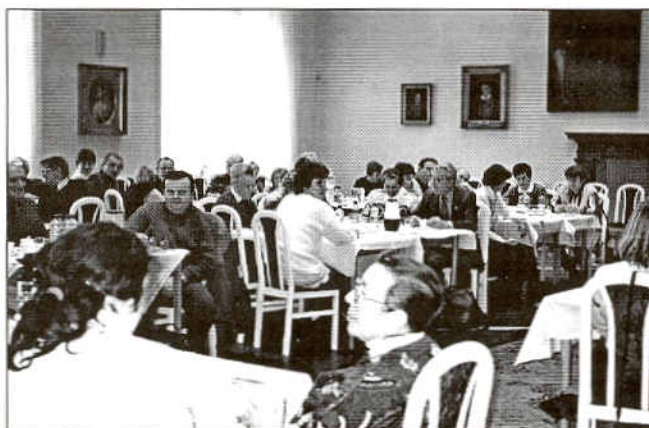
Když si v Plzni pan vládní rada Šimerka s gusem přečetl Bařkovu knížku Prostonárodní chemie, nabídl mu učitelování na tamní státní průmyslovce. Batěk přikývl - ale to už by zase byla jiná kapitola.

Fyzický život Alexandra Sommera-Bařky se uzavřel 6.4.1944 v Praze, ale jeho úvahy a knihy - třeba o "pouhém" kyslíku a o "pouhém" popelu - jsou nám stále otevřeny.

Josef Rodr

Okénko kronikářů

Dne 1. března 2000 proběhlo v OMaG Jičín přátelské setkání kronikářů, pamětníků a přátel muzea. Základní snahou setkávání je využít velkého bohatství, které se nachází v kronikách i v samotné osobě kronikáře a zároveň nabídnout možnost využití odborných materiálů knihovny, fotoarchivu, přírodovědeckého, etnografického, historického a archeologického pracoviště muzea.

Setkání kronikářů v jičínském porotním sále

Foto: Ing. D. Bílek

V tomto čísle Vám nabízíme 2 zápisy z kroniky obce Dolní Javoří, které nám poskytl kronikář Dolního Javoří Josef Machek:

Pečení chleba

Přibližně do roku 1927 se pekli veškerý chléb doma, i když v některých staveních tento zvyk přetrvával ještě před druhou světovou válkou.

Měl-li se péct chléb, musela se mouka přinést do světnice již večer, aby se prohřála. Ráno se přinesla "díž" /dřevěná nádoba na přípravu těsta/, ve které byly zbytky těsta ještě od minulého pečení. Na to se nalilo trochu teplé vody, aby se těsto rozmočilo a začalo kvasit. Takto bylo ponecháno do večera, kdy se přidala mouka a voda, pečlivě se vše promíchalo a díž se přikryla. V zimě se zateplovalo - díž se obkládala peřinami. Do rána byla díž plná pěny, které se říkalo "přičina". Nejednou se však stalo, že ráno z díže teklo, a tak byly i peřiny patřičně nasáklé.

Do této "přičiny" se přesítovála mouka a vznikající těsto se náležitě promíchalo tak zvaným "kopistem" /dřevěná vařečka bez charakteristického zakončení, v míchací části zploštělá/ na potřebnou hustotu. Toto těsto se pak nechalo opět v teple asi 2 hodiny kynout. Často při-

šla opět ke slovu peřina, nebo i postel. Po vykynutí se vždy potřebná část těsta/na 1 bochník/ z díže odebrala k tomu určeným prkénkem a na "vále" prohnětla na bochánek, který se uložil na ošátku vysypanou moukou. Takových bochánek bylo třeba 12 nebo i více. Na ošátkách se nechalo těsto opět asi 1 hodinu vykynout. V té době také již musela být vytápena chlebová pec. Topilo se převážně dřevem a dobře vytopená pec měla světlou barvu. Zbytky nedohořelého dřeva a popel se pak z pece vyhrabaly a pec vymetla. Malý oheň se udržoval jen na okraji pece z důvodu osvětlení. V těchto místech se také často ještě před sázením chleba dávaly do pece kousky chlebového těsta z díže, rozválené na placku, kterým se říkalo podplamenice, a na kterých si zvláště děti s oblibou pochutnávaly.

Byla-li pec připravena a bochánek vykynutý, začalo se sázet. K tomu museli být dva lidé. Jeden s nadhozením umístil bochánek z ošátku na lopatu a druhý jej vsadil do pece. To muselo být provedeno velice rychle, aby pec příliš nevychladla. Pec se pak uzavřela a po 1 až 1,5 hodině se upečený chléb vytahoval z pece. Každý bochník byl smetáčkem lehce omočen vlažnou vodou, aby se

leskl. To byla téměř slavnostní chvíle, kdy se celý dům naplnil neopakovatelnou vůní čerstvě napečeného chleba. Bochníky byly asi tříkilové a pěkně upečený chléb, to byla chloubka každé hospodyně.

Káva

Z historie je známo, že se káva do Evropy dostala v roce 1683 při obléhání Vídne Turky. Do naší vesničky se dostala kolem roku 1850, kdy byla dovážena ze zámorí a to v zeleném stavu, nepražená. Nejdříve se začala vařit ve městech, a že lidem chutnala, dostala se i na vesnice. Protože chtěly mít hospodyně na posvícení také něco lepšího, koupila babička Pavla Machka z čp. 25, tehdejšího kronikáře, u obchodníka několik lotů /stará jednotka váhy - 1 lot = 16,07 gramů/ zelené zrnkové kávy, a že kávu uvaří. Protože s tím žádné zkušenosti nebyly, začala se káva vařit tak, jak bylo zvykem u hrachu nebo čočky. Vařilo se čtvrt hodiny, vařilo půl hodiny, ale zrnka byla stále tvrdá. Tu si hospodynky vzpomněly, že prý k lepšímu a rychlejšímu uvaření hrachu je lepší měkká voda, a tak první vodu vylily a daly novou, měkkou, a zase vařily. Čtvrt hodiny, půl hodiny, ale zase žádný výsledek. Tu další sousedka přišla s tím, že kafe se musí také prý osladit. Protože se dříve sladilo medem, byl přinesen med, přimíchán do kávy a pokračováno s vařením. Protože se na výsledku ani potom nic nezměnilo, bylo usouzeno, že to k ničemu není a káva skončila na hnoji. Teprve později přišly na to, že káva se musí upražit, v hmoždíři roztlouci, dát do vody uvařit, osladit a pak pít.

T. G. Masaryk v Jičíně

V letošním roce jsme si připomněli 150. výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka, který je symbolem vytvoření samostatného Československa. S jeho osobou je spojena řada společensko - politických konfliktů přelomu 19. a 20. století. Těmi nejvýznamnějšími byly tzv. Hilsneriáda a spor o pravost Rukopisů. Masaryk stál vždy na straně, která bojovala proti předsudkům, přeceňování národní minulosti, a která zároveň zápasila s nekompromisním míněním většiny. V procesu s Leopoldem Hilsnerem popíral jeho účast na brutální rituální vraždě mladé dívky, Anežky Hruškové, a ve sporu o pravost Rukopisů se svými studii přidal k odpůrcům pravosti těchto údajných dokladů naší dávné minulosti.

Jičín přijal Masaryka dvakrát. Jednou jako profesora pražské univerzity a hlavního představitele realistů, podruhé jako váženého hosta a prvního prezidenta nové republiky.

V první polovině ledna roku 1905 přijal Tomáš Garrigue Masaryk pozvání jičínského "Volného sdružení občanstva s učitelstvem", aby zde přednášel a seznámil město s myšlenkami realismu. Jičínské noviny se při této příležitosti ohradily, že se v souvislosti s Masarykovou

přednáškou hovořilo o výslovné podpoře celé jičínské obce této pořádané akce. Přednáška se konala v tentýž den jako krajský sjezd svobodomyšlné strany, což realisté velmi kritizovali jako snahu zabránit větší návštěvnosti na Masarykově přednášce. Masarykovy přednášky navštěvovalo mnoho posluchačů, ale např. Jičínské noviny mu vytýkaly, že "po celou dobu pan univerzitní profesor neodpovídal k věcným otázkám věcně, nýbrž spokojil se s tím, že učiniv se soudcem ve vlastní při, sám rozsudek vynesl."

Jeho přednáška byla na téma "O národní filozofii". V její první části vyložil prof. pražské univerzity podstatu národnosti a uvedl její jednotlivé znaky. Dále hovořil o významu a velikosti německého národa. V druhé části se věnoval problémům národa francouzského a anglického. Na stránkách Jičínských novin se objevila slova ostré kritiky. "Jeho zásada bylo, co sám řekne, že jest svatě a nestrpí odporu." Odpůrci realismu nestrpěli především: "...když vyvyšováním studentstva nad učitele a snižováním učitelů středních škol chtěl zjednat si přízeň."

Nejdiskutovanějším výrokem byla Masarykova výtka proti

Obyvatelstvu města Jičína a okolí!

V sobotu, dne 22. října 1921., počti naše město návštěvou pan prezident T. G. Masaryk. - Přijede silnicí směrem od Sobotky o 11. hodině dopolední. Při vjezdu do města u vodárenské věže shromáždí se krojová družina z města i venkova. Ženy a dívky v krojích dostaví se v nejhojnějším počtu o 11. hodinu dopoledne na toto shromáždění.

Pan prezident projede ulicemi Jiráskovou, Železničkou a Zahradní do Havlíčkovy ulice a dále Lipovým stromořadím do kasárna a na vojenské cvičiště. Odpoledne věnuje návštěvě radnice. Při této cestě zajede do Rolnických družstevních podniků a do Sokolovny, odkudž po Husově třídě, Žižkově náměstí a věžovou branou na Velké Staroměstské náměstí. Ve 4 hodiny odpoledne odjede vzácného hosta Palackého a Jiráskovou ulici na Soboteckou silnici.

Pro zvýšení slavnostního vzhledu města žádáme, aby všichni majitelé domů vyzdobili prapory, květinami, chvojm a jinou vhodnou dekorací své domy, obchodníci své obchody a výklady a ostatní občanstvo okna svých příbytků a to aspoň v ulicích, jimiž pan prezident projede.

Očekáváme, že občanstvo sebekázní a dobrým příkladem usnadní pořadatelům práci o zachování důstojného pořádku na ulicích a náměstích a ve všem ochotně podrobí se pokynům pořadatelstva, zejména též při vojenské slavnosti na cvičišti.

Nebudiz vystupováno do oken, na střechy a pod., což působí nepěkným dojmem a snadno i osobní neštěstí může přivodit.

Doufáme, že uvítání nám všem drahého pana prezidenta bude srdečně radostné, že projeví se v něm nejen upřímné nadšení, ale i ukázněnost občanstva, aby si vzácný náš host odnesl z Jičína nezkalený dojem a všichni účastníci krásnou vzpomínku!

Městská rada v Jičíně

dne 18. října 1921.

Starosta města:
Dr. Jos. Čihula.

Vyhláška Městské rady v Jičíně z 18. října 1921

středoškolským profesorům: "Učitelé středních a nižších škol kazí mládež." Páni profesoři, ještě více než Masaryka, kritizovali v této souvislosti

chování dr. Jar. Lohaře, advokáta v Jičíně, který ukázal přímo v sále prstem na konkrétní osoby, jichž se podle jeho mínění Masarykova slova nejvíce týkala. Masaryk ale později prohlásil, že nemíní urazit profesorský stav.

V době, kdy zavítal T. G. Masaryk do Jičína podruhé, se situace zcela změnila. Ve městě byl pečlivě připraven bohatý program přivítání prvního prezidenta, který se odvíjel v národním duchu.

Byl připraven přesný pořad špalíru, podle kterého měli žáci všech jičínských škol, sokolové, legionáři, hasiči a představitelé dalších místních spolků a korporací zajistit působivé a slavnostní přijetí jednoho z nejvýznamnějších představitelů nové republiky.

Špalír byl připraven nejenom ve městě, ale i podél silnice, kudy prezident do Jičína přijel. Starostové jednotlivých obcí byli požádáni, aby zajistili

Přivítání T. G. Masaryka v Jičíně 22. října 1921

během cesty přes Obrubce, Bousov, Osek, Sobotku, Staňkovu Lhotu, Drštěkyje, Ohařice, Locho, Ohaveč a Holín milé a vstřícné uvítání, "...aby lid srdečným a nelíčeným způsobem projevil vděčnost obnoviteli české samostatnosti a zakladateli Československé republiky."

V Jičíně byly domy vyzdobeny květinami, prapory a chvojím, byly stanoveny ulice, kudy bude prezident projíždět, ale zároveň i přesná pravidla, jak se mají obyvatelé města chovat v době návštěvy prezidenta republiky.

Kolem poledne přijel prezident se svým doprovodem do

Jičína. Jeho první kroky vedly na vojenské cvičiště. Po státní hymně se představila čestná rota a poté v průvodu zemského vojenského velitele generála Jana Syrového, ministra národní obrany Františka Udržala a podplukovníka Rejholce prošel celým cvičištěm a přihlížel cvičení nováčků. Zde na cvičišti také promluvil o významu nového státu: *"Vítěz roku 1866 v poslední válce byl poražen s umírajícím Rakouskem. Naše republika obnovila náš stát v nové demokratické formě."*

Poté byl v místní sokolovně přivítán jičínským sokolstvem v čele s jejím starostou Josefem

Matějkou. Dalším bodem jeho návštěvy byly jičínské průmyslové podniky. Nejprve zavítal do Rolnických družstevních podniků a poté do Knotkovy továrny, kde jej přivítal poslední představitel ze zakladatelské generace této strojírný, Václav Knotek. Posledním místem jeho návštěvy byla jičínská radnice, kde jej jménem města pozdravil starosta Jičína, Josef Čihula. Zde také prezident přijal řadu delegací místních spolků, korporací, politických i církevních představitelů.

Po skončení audience odjel Tomáš Garrigue Masaryk s četným doprovodem z města. Na hranici okresu se s ním ještě jed-

nou představitelé Jičína a Sobotky rozloučili a poděkovali jménem místního obyvatelstva za jeho návštěvu, "jež bude mocným povzbuzením všeho obyvatelstva okresu k životu dle ideí, hlášených panem prezidentem."

Několik dní po návštěvě T. G. Masaryka v Jičíně přišel z prezidentské kanceláře děkovaný dopis: *"P. prezidenta upřímně potěšilo přátelské smýšlení jičínského obyvatelstva, jehož tužby a přání bylo mu vyslechnouti a doufá pan prezident, že za uklidněných poměrů tužby ty dojdou svého splnění."*

Mgr. Hana Fajstauerová

Za prof. MUDr. A. Fingerlandem

Bezmála celé 20. století naplnil svým životem a prací Rytiř českého lékařského stavu Prof. MUDr. Antonín Fingerland, DrSc.

Narodil se 26. února roku 1900 v Jičíně, kde prožil také své dětství a mládí. Studoval na Lepařově gymnáziu, kde roku 1918 maturoval. Později často zajížděl do Jičína, účastnil se aktivně zdejšího kulturního života a rád vzpomínal na léta svých gymnaziálních studií: *"...S jistým vzrušením jsem hleděl na mírně zacházející omítku budovy a na okna jednotlivých tříd. Napadly mne verše, které o našem gymnáziu napsal jeho bývalý student, později německo-český básník a intelektuál Otto Kraft. Verše jsem parafrázoval na sebe takto:*

*Let uplynulo mnoho už,
co cítil jsem se vězněm Tvým
a teď tu stojím, starý muž,
jak před svým rájem
ztraceným.*

Ve večerním tichu jsem vstoupil do bývalé botanické zahrady, kde na záhonech bývalo pěstováno několik set druhů rostlin s příslušnými tabulkami s latinskými nápisy. V primě a sekundě pod vedením profesora Smolaře jsem několikrát s několika spolužáky pomáhal zbavovat záhony plevele..."

Po studiích na lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze /promoce 1924/ pracoval v jako asistent Hlavova patologicko-anatomického ústavu v Praze a v roce 1928 byl jmenován primářem prosektury a infekčního oddělení v Hradci Králové. Docentem patologické anatomie lékařské fakulty v Hradci Králové byl jmenován v roce 1945, řádným profesorem v roce 1948 s účinností od r. 1946, doktorem věd se stal v roce 1956. Přednostou katedry patologické anatomie zůstal do svých 70 let, ale pracoval zde prakticky do své smrti. Patologický ústav nese v současnosti jeho jméno.

Po celý život zůstal A. Fingerlandovi vřelý vztah k jeho rodnému Jičínu. Vždyť Jičín, jak vzpomíná v jednom ze svých článků MUDr. Rejlek, předurčil vlastně Fingerlandovu vědeckou práci: Jako školák měl přítele Mir. Derbka, který se stal veterinářem. Nakazil se při pitvě koně a zemřel. Šlo o nebezpečnou nákazu, která se dnes již nevyskytuje. Jeho tělo pitval asistent Hlavova ústavu Šolc, který se také nakazil a

zemřel. A jeho nástupcem se stal tehdy ještě student - A. Fingerland.

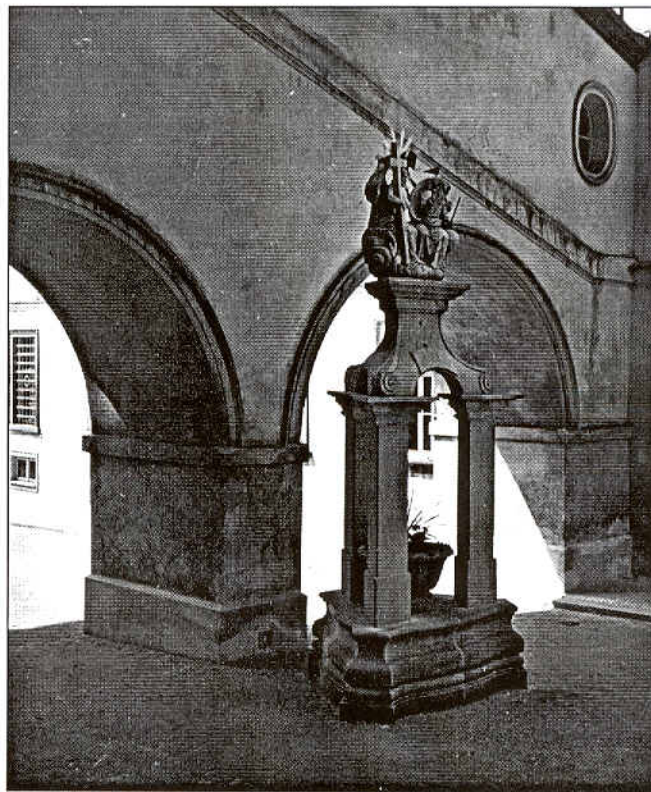
Podle článku MUDr. Rejla CSc. uveřejněného v Předvoji v roce 1990 zůstává jedním z nesplněných snů profesora Fingerlanda založení "Jičínské akademie", kterou si představoval jako sdružení všech vědecky a umělecky pracujících lidí Jičína. Sídlem tohoto volného sdružení by podle jeho představ mohl být Jičínský zámek.

Největším koníčkem pana profesora byla medicína a /jak

uvědl v rozhovoru s P. Charouskem/ "možná i fotografování": *"...Fotoaparát byl mým průvodcem na dovolených a při cestách do rodného kraje. V roce 1933 jsem dokonce získal cenu československých fotografů amatérů v Praze. Za války jsem několik let fotografoval barokní památky na Jičínsku. Jejich seriál jsem před lety věnoval jičínskému muzeu."*

Další velké přání - dožít se 21. století - se panu profesorovi bohužel nesplnilo. Zemřel v prosinci 1999.

Há

Fingerlandova fotografie Sv. Trojice z roku 1941 z fondu OMaG

V tabulkách pro rok 1999 máme zaznamenáno, že v Jičíně bylo 52 letních dnů s teplotou nad +25°C, z toho pouze 2 tropické dny, kdy teplota přesáhla +30°C. Tropická noc, během níž teplota neklesne pod +20°C, nebyla v tomto roce ani jediná. Mrazových dnů, kde teplota zpravidla v noci a k ránu klesne pod bod mrazu, bylo celkem 106. Z toho pouze 22 dnů bylo ledových, kdy se mráz udržel po celý den. Žádný z nich nebyl "arktický" - s celodenním mrazem větším než -10°C.

Nejteplejším měsícem roku byl červenec s průměrem denních maxim +25,55°C, s 18 letními a z toho 2 tropickými dny. Rekordní byl 5. červenec s nejvyšší denní teplotou +32,4°C. Druhým nejteplejším měsícem byl srpen, následovalo září, kdy bylo tepleji než v červnu.

Nejstudenějším měsícem byl únor s 24 mrazovými a z toho 10 ledovými dny. Největší pokles teplot jsme zaznamenali 31. ledna, kdy jsme ve standartní výšce 2 m nad zemí naměřili

Počasí v roce 1999

Výsledky každodenních měření v ekologickém areálu 4. Základní školy v Jičíně v rámci mezinárodního projektu "THE GLOBE PROGRAM"

-17,1°C, v přízemní vrstvě 5 cm nad zemí dokonce -18,8°C. Absolutní rozdíl teplot roku 1999 v meteorologické budce činil tedy 49,5°C.

Bezmrazové období trvalo 179 dní od 22. dubna do 17. října, v 5 cm nad zemí od 18. května do 15. října vlivem přízemních mrazíků.

Roční úhrn srážek v roce 1999 dosáhl 602,3 mm. V červnu přišlo nejvíce, zachytili jsme 130,9 mm, což je 22 % celoročního množství. Nejvýdatněji přišlo 18. června, kdy srážkoměr vydal 40,2 mm za 27 hodin. Toto množství je dvojnásobkem úhrnu za celý srpen, který byl s 20,5 mm nejsušším měsícem roku a skoro se rovná úhrnu za červenec /42,0 mm/. Vláhový deficit byl tedy v létě

vzhledem k vysokým teplotám a spotřebě vody vegetací opravdu značný. Výdatnější srážky přišly až 22. září. Od 20. června, tedy 94 dní, se nevyskytly srážky nad 7,8 mm za 24 hodin.

Podíl dešťových srážek činil 82 %, zbývajících 18 % patří tzv. vodnímu ekvivalentu, vzniklému rozpuštěním zachyceného sněhu. Za celý rok bylo 170 srážkových dnů, z toho během 128 dnů přišlo a během 42 dnů převážně sněžilo. Nejvíce srážkových dnů připadá na únor a prosinec /22/, nejméně na květen a září /9/.

Sněhová pokrývka ležela v Jičíně 60 dní. V závěru roku dosáhla nejvyšší vrstvy 19,0 cm, rekordních 10 cm nového sněhu napadlo 27. prosince.

Bouřek jsme zaznamenali

celkem 19, první překvapila už 6. února, na další jsme si museli počkat až do 9. května. Poslední hřmění jsme zachytili 24. září. Nejvíce hřmělo v červenci, ale očekávané vláhy jsme se nedočkali. Ve dnech 14. dubna a 18. října padaly drobné kroupy.

Okyselení srážek se pomalu snižuje, již nezaznamenáváme extrémní hodnoty. Roční průměr pH 4,6 je přesto středním okyselením proti optimálním pH 5,5.

Obecně známé pranostiky často nenacházejí oporu v dlouhodobých statistikách. Rok 1999 zřejmě chtěl ukázat, že naši předkové měli k přírodě opravdu blízko. Přišli ledoví muži, naplnila se Medardova káň, užili jsme si babího léta, Kateřinu na blátě vystřídaly Vánoce na sněhu. Nejdůležitější bylo, že žádný meteorologický jev nezpůsobil v našem městě větší škody.

*Ekologické praktikum
4.ZŠ v Jičíně*

Vydání tohoto čísla podpořili:

Planta naturalis

507 42 Markvartice u Sobotky
tel.: 0433 / 577 159

- Specializované pěstování osiv a sadby přírodních rostlin
- Produkce sušených léčivých bylin

BROKER COMPANY s.r.o.
zprostředkovatelská a obchodní činnost

*Pojištění
a likvidace škod*

Pod lipami 893, 506 01 Jičín
tel.: 0433/533844, 0603/545905

Viscaria Jičín

tel.: 0433 - 24998, mobil: 0603 264 302

Péče o stromy
Rizikové kácení stromů
Výsadba zeleně
Zakládání zahrad
Rekonstrukce parků
Přírodovědné průzkumy

Agentura
SPORTCENTRUM

cestovní kancelář - směnárna - překlady a tlumočení

Ing. Milan SOCHOR

506 01 JIČÍN
Valdštejnovo nám. 2
tel./fax: 0433/531977

J. HORNA - OČNÍ OPTIK
optometrista

- ZHOTOVOVÁNÍ, OPRAVY A ZKOUŠENÍ BRÝLÍ NA JAPONSKÉM PŘÍSTROJI AUTOREFRAKTOMETRU
- VELKÝ VÝBĚR POLARIZAČNÍCH SLUNEČNÍCH BRÝLÍ
- VELKÝ VÝBĚR OBRUB U PŘÍPUSOBOVACÍCH STOLŮ
- KONTAKTNÍ OČKY

otevřeno: PO - PÁ 8-12, 13-17 hod. SO 8-11, * hod.
Husova 79, JIČÍN, tel.: 0433/532952

KOBIT
S.R.O.

stroje pro údržbu a opravy silnic

K STYL JIČÍN

NABÍZÍ: dámské, pánské, dívčí, ženské a dětské oděvy
kožené zboží a klobouky.
Provádíme zakázkové šití, opravy
a úpravy i domčených oděvů.

VALDŠTEJNOVO NÁM.
506 01 JIČÍN
Tel. 0433 21652

MAVE JIČÍN a.s.

SE SÍDLEM V SOBĚRAZI, 507 13 ŽELEZNICE

vyrábí a dodává:
chovné kuřice o slepce o vejce
žatečné vepře o celata o organická
hnojiva

tel.: 0433/532876, fax: 0433/532872

**KNIHKUPECTVÍ
* U PAŠKŮ ***

Valdštejnovo nám. 61, 506 01 Jičín
zajišťuje prodej beletrie, naučné
a dětské literatury, časopisů,
magnetofonových kazet, reprodukcí
obrazů, grafik a uměleckých děl, všech
druhů papírenského zboží, psacích
a kreslicích potřeb, pohlednic.

Tel.: 0433/22267